

Popis sociálně vyloučených romských lokalit v regionu Ostravska

Zadavatel:
Agentura pro sociální začleňování

Zhotovitel:
Radim Kvasnička



Ostrava 2010

Vážení čtenáři,

dovolte mi, abych Vám představil další z dílčích studií, které vznikají z iniciativy Agentury pro sociální začleňování. Tentokrát jsme se zaměřili na problematiku bydlení ve Slezské Ostravě, která je jednou z partnerských lokalit Agentury.

Oblast bydlení patří v problematice sociálního začleňování mezi ty nejtěživější a zároveň mezi nejhůře zmapované. Asi též proto, že dochází k významné migraci lidí mezi jednotlivými lokalitami, k zániku některých, a naopak vzniku nových.

Záměrem Agentury i autora studie, ostravského výzkumníka Radima Kvasničky, bylo zasadit pro-integrační aktivity lokálního partnerství Agentury prováděné na území městského obvodu Slezská Ostrava do kontextu celého regionu Ostravska a Karvinska. Vzniklý dokument se proto snaží jednotlivé lokality na území měst Ostrava, Orlová, Karviná a Havířov popsat z hlediska počtu obyvatel, vznikání a zánikání lokalit a migrace lidí. Neméně důležitou informací pro nás byla vlastnická struktura bytového fondu v jednotlivých místech. Vedle klasického nájemního bydlení jsme se pokusili zaměřit i na oblast ubytoven. Nesmíme zapomenout na významný podíl místních znalců z řad terénních pracovníků i samotných obyvatel lokalit na vzniku studie.

Rádi bychom se s Vámi podělili o výsledky našich zjištění s tím, že tento materiál předkládáme k dalšímu využití jak na půdě lokálního partnerství Slezská Ostrava či jinde, tak pro potřebu jednotlivých organizací. Zároveň Vás žádáme, abyste v případě citací z tohoto zdroje uváděli jak jméno autora, tak i zadavatele, kterým je Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách Úřadu vlády ČR (Agentura).

Michael Kocáb
ministr vlády ČR pro lidská práva

Obsah

I. Úvod	4
II. Výčet sociálně vyloučených romských lokalit v jednotlivých městech	6
III. Popis jednotlivých sociálně vyloučených romských lokalit	12
IV. Bytová situace v jednotlivých městech	90
V. Strategie největšího vlastníka bytového portfolia v sociálně vyloučených lokalitách	98
VI. Závěr	103
VII. Použité zdroje.....	104

I. ÚVOD

Zpráva Popis sociálně vyloučených romských lokalit v regionu Ostravska vznikala od poloviny listopadu 2009 do poloviny ledna 2010 na základě objednávky Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách. Zpráva se zaměřuje zejména na prostorově a sociálně vyloučené oblasti ostravského regionu a místa s vysokou koncentrací romského obyvatelstva. Ne ve všech případech se jedná o geograficky vyčleněné městské nebo venkovské části, čtvrti, ulice či domy se sníženou kvalitou bydlení. Do zprávy bylo zahrnuto i několik objektů a ubytoven, které jsou sice včleněné do okolní rezidenční zástavby a kvalita bydlení zde není neuspokojivá, přesto obyvatelé postrádají právní ujednání garantující jistotu dlouhodobého a perspektivního užívání.

Při popisu vyloučených romských lokalit byly využity jednak dostupné analýzy a dílčí zprávy, ale především informace romských poradců, koordinátorů a dalších expertů, kteří se touto problematikou v daných městech zabývají. Z písemných zdrojů to byla zejména známá Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, která se však na mnohých místech odlišuje od nynější aktuální situace, dále pak Mapa lokality s akcentem na problematiku občanů ohrožených sociální exkluzí, Sociální mapy lokality Liščina, Zárubek, Hrušov, Sociálně demografická analýza Slezské Ostravy, Popis situace bydlení ve vybraných lokalitách Ostravy ohrožených sociální exkluzí, Zpráva z mapování romského etnika na základě řízených rozhovorů mezi obyvateli Havířov-Šumbark a několika dalších interních materiálů uvedených mezi použitými zdroji. Na základě písemných podkladů a dostupných informací jednotlivých expertů byla pak jednotlivá místa navštívena a bylo provedeno několik doplňujících rozhovorů s obyvateli dané lokality. Nezřídka tvořil průvodce lokalitou přímo expert (zpravidla terénní pracovník), který do mapované oblasti pravidelně dochází.

Zpráva popisuje vyloučené romské lokality v Ostravě, Karvině, Orlové a Havířově. Nejedná se o komplexní výčet vyloučených lokalit v regionu Ostravska, přesto zahrnuje ty „známější“, které jsou jednotlivými experty považovány za zvlášť tíživé.

Samotný popis lokalit zahrnuje prostorové vymezení, dostupné sociodemografické údaje (zpravidla kvalifikovaný odhad expertů) a informace o bytovém fondu.

Zpráva se při popisu lokalit zevrubně zabývá i migrací a stěhováním obyvatel mezi jednotlivými městy a městskými částmi a možnostmi těchto obyvatel získat byt v jiných oblastech a v etablovaných městských částech.

Za pomoc při realizování zprávy se rovněž sluší poděkovat všem zúčastněným osobám, které se buď zúčastnily návštěv lokality, nebo poskytly informace, případně se podělily o své názory a postřehy. Vedle samotných obyvatel jednotlivých lokalit se jedná o Lýdii Poláčkovou, Ladislava Kokyho, Lucii Mastnou, Pavola, Danihela, Zlatuši Salomonovou, Evu Rydrych, Dušana Červeňáka, Dagmaru Parčijovou, Jiřinu Kubátovou a mnoho dalších osob.

II. VÝČET SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH ROMSKÝCH LOKALIT V REGIONU OSTRAVSKA

V regionu Ostravska, obdobně jako i v jiných regionech České republiky, existují lokality či objekty ztrácející své původní rezidenční využití. Mnoho takových míst, často situovaných v prostorově vyloučených částech obcí, je obydleno příslušníky romského etnika. Především tato místa jsou zahrnuta do následujícího výčtu lokalit. Ne všechny lokality lze na základě prostorové segregace, občanské obslužnosti či technického stavu domů považovat přímo za lokality vyloučené. Přesto výčet zařazených lokalit spojuje vysoká koncentrace osob se ztíženým přístupem ke vzdělání, stabilnímu zaměstnání a dlouhodobě odkázaných na systém sociálních dávek. Osob s vysokým rizikem sociální exkluze.

OSTRAVA

Sociálně vyloučené romské lokality v Ostravě:

- **Hrušov** (Slezská Ostrava) - byty jsou ve vlastnictví obce, v lokalitě žije cca 310 osob.
- **Liščina** (Slezská Ostrava) – byty jsou ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., jeden dům vlastní obec, v lokalitě žije cca 300 osob (280 v bytech RPG, 20 v bytech obce).
- **Zárubek** (Slezská Ostrava) – byty jsou ve vlastnictví Trimex Reality, a.s. (dva domy jsou ve vlastnictví obce), v lokalitě žije cca 165 osob.
- **Osada míru-Kunčičky** (Slezská Ostrava) - byty jsou ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 700 osob.
- **Zadní Přívoz** (Moravská Ostrava a Přívoz) - byty jsou ve vlastnictví Toba Trade, s.r.o. (1 dům vlastní obec), v lokalitě žije cca 350 osob.
- **Přední Přívoz** (Moravská Ostrava a Přívoz) - byty jsou ve vlastnictví obce a malých vlastníků, v lokalitě žije cca 850 osob.

- **Sirotčí a Jeremenková osada** (Ostrava-Vítkovice) – byty jsou ve vlastnictví obce (3 domy vlastní RPG Byty, s.r.o.), v lokalitě žije cca 700 osob.
- **Erbenová** (3 domy obce - 16 bytů), **Nerudová** (1 dům obce – 6 bytů; 1 dům RPG – 7 bytů), **Tavičská** (1 dům obce - 16 bytů) **Štramberská** (1 dům obce – 13 bytů) (Ostrava-Vítkovice) – byty jsou ve vlastnictví obce (1 dům vlastní RPG Byty,s.r.o), celkově v jednotlivých domech žije cca 270 osob.
- **Železná** (Mariánské Hory) - jeden dům ve vlastnictví obce, v lokalitě žije cca 120 osob.
- **Bedřiška** (Mariánské Hory) - byty ve vlastnictví obce, v lokalitě žije cca 170 osob.
- **Trnkovecká** (Radvanice a Bartovice) – byty ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 410 osob.
- **Pátova** (Radvanice a Bartovice) – byty ve vlastnictví obce, v pronájmu o.s. Centrom, v lokalitě žije cca 80 osob.
- **Lipina** (Radvanice a Bartovice) - byty ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 400 osob.
- **Dělnická** (Ostrava-Poruba) – byty ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 750 osob.

Ubytovny a hotelové domy:

- **Metalurg, Vítek, Hlubina** (Ostrava-Jih)
- **Sadová** (Moravská Ostrava a Přívoz)
- **U Bundy** (Slezská Ostrava)
- **Ubytovna Cihelní** (Moravská Ostrava a Přívoz)

Zaniklé sociálně vyloučené romské lokality:

- **Hotelový dům Vista**

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy lokalita označena pod písmenem I).

HAVÍŘOV

Sociálně vyloučené romské lokality v Havířově:

- **Šumbark** (Havířov – Šumbark) - městské sídliště staršího typu, vlastníkem bytového fondu RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 1200 obyvatel romského etnika.
- **Nový Svět** (Havířov - Prostřední Suchá) – pět jednopatrových domů ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 100 osob.
- **Dělnická, Hornická a Kapitána Jasioka** (Havířov – Prostřední Suchá) – dvouposchodové činžovní domy ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., včleněné do rezidenční zástavby, v lokalitě žije cca 250 obyvatel romského etnika.

HORNÍ SUCHÁ

Sociálně vyloučené romské lokality v Horní Suché:

- **Důlní** (Horní Suchá) - dva jednopatrové domy ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 25 obyvatel romského etnika.

Zaniklé sociálně vyloučené romské lokality:

- **Na Kempe, Kurkovec, U Vlečky** (Horní Suchá) – část domů v lokalitě zbourána, obyvatelé se přestěhovali do Havířova-Šumbarku a Prostřední Suché.

KARVINÁ

Sociálně vyloučené romské lokality v Karviné:

- **Nové Město** (Karviná-Nové Město) – městská čtvrť se zástavbou třípatrových cihlových domů ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o. a obce, v lokalitě žije cca 1 500 osob.

- **Vagonka - ulice Rudé armády** (Karviná-Hranice) - okrajová část města se zástavbou patrových rodinných domků ve vlastnictví obce, v lokalitě žije cca 100 osob.
- **Ubytovna Průkopník** (Karviná-Doly) – ubytovna vyčleněná z rezidenční zástavby ve vlastnictví RPG byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 200 osob.

Zaniklé sociálně vyloučené romské lokality:

- **Sovinecká** (Karviná-Doly) - dva dvoupodlažní domy v majetku obce tzv. holobyty byly zrušeny, obyvatelé se přestěhovali do okolních ubytoven a do bytů RPG byty, s.r.o .

PETROVICE U KARVINÉ

Sociálně vyloučené romské lokality v Petrovicích u Karviné:

- **Ubytovna U Krutkého** (Petrovice u Karviné) – ubytovna přímo propojená s restaurací, vlastníkem Mikuláš Lukáč, v současné době je zde ubytováno 9 rodin, cca 54 osob.
- **Hotelový dům Petrovice** (Petrovice u Karviné) – ubytovací komplex na hranicích mezi Karvinou a Petrovicemi u Karviné, provozovatel je HDP GROUP s.r.o., v zařízení je dlouhodobě ubytováno cca 60 obyvatel romského etnika.

ORLOVÁ

Sociálně vyloučené romské lokality v Orlové:

- **Slezská, Spojenců, kpt. Nálepky, Děličí** (Orlová-Poruba) - dvoupodlažní cihlové domky ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 500 osob.
- **Gagarina, M. Ryšky** (Orlová-Poruba) - dvoupodlažní cihlové domky ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 100 osob.

- **Lipová, Závodní, Žofinská** (Orlová-Poruba) – devět jednopatrových cihlových domů na okraji města ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 200 osob.
- **Záchranářů** (Orlová –Poruba) - šest jednopatrových cihlových domů ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o., v lokalitě žije cca 100 osob.

Zaniklé sociálně vyloučené romské lokality:

- **Lipová, Závodní** - část domů na těchto ulicích bylo zbouráno, obyvatelé se přestěhovali především do Havířova –Šumbarku.
- **Klášteří kolonie** - 38 domů bylo zbouráno, cca 500 obyvatel bylo v letech 2004-2005 postupně přestěhováno především do Orlové-Poruby a Karviné-Nového města.

Počet lokalit v jednotlivých městech

Město	Počet lokalit	Počet obyvatel v lokalitách	Vlastníci bytového fondu v lokalitách
Ostrava	14	5 575	7 x RPG, 8 x obec, 1 x Trimex, 1 x Toba Trade, 6 x soukromní vlastníci bytových domů
Havířov	3	1 550	3 x RPG
Karviná	3 + 2*	1 800 +114*	2 x RPG, 2 x obec, 1 x soukromý, vlastník
Orlová	4	900	3 x RPG
Celkem	24	10 039	15 x RPG, 12 x obec, 3 x realitní společnosti, 6 x soukromní vlastníci bytových domů

* Počet ubytoven a ubytovaných osob v Petrovicích u Karviné

Přehled nejohroženějších lokalit dle technického stavu domu a sociálních aspektů vyloučení

Většina výše uvedených lokalit splňuje atributy, nebo některé z atributů sociálního vyloučení (prostorové vyčlenění z rezidenční zástavby, horší kvalita bydlení, špatný technický stav domů, kumulace sociálních problémů, apod.) a spadají do kategorie ohrožených oblastí města či obcí. Mezi lokality s **velice špatným** technickým stavem budov, nebo prostorovou segregací, či nedostatečnou mírou podnětnosti prostředí k integraci obyvatel do standardních společenských struktur se dají zařadit:

- **Záchranářů** (Orlová –Poruba) – technický stav domů je velice špatný
- **Zadní Přívoz** (Moravská Ostrava a Přívoz) – technický stav jednotlivých budov je velice špatný
- **Zadní část Hrušova** (Slezská Ostrava) – technický stav domů je velice špatný
- **Trnkovecká** (Radvanice a Bartovice) – technický stav jednotlivých domů je velice špatný
- **Železná** (Mariánské Hory) – technický stav domu je neuspokojivý
- **Lipina** (Radvanice a Bartovice) – technický stav některých domků je velice špatný
- **Ubytovna U Bundy** (Slezská Ostrava) – lokalita je situována do průmyslového areálu, podnětnost prostředí je neuspokojivá
- **Ubytovna Průkopník** (Karviná-Doly) - lokalita je vyčleněná do bývalé průmyslové oblasti mimo rezidenční část města
- **Ubytovna U Krutkého** (Petrovice u Karviné) – ubytovna je situována v zadní části objektu restauračního zařízení, podnětnost prostředí je velice nízká



Dům z lokality Trnkovec

III. POPIS JEDNOTLIVÝCH SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT

SLEZSKÁ OSTRAVA

LIŠČINA¹

Katastrální území: Ostrava-Hrušov

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je Liščina označena písmenem J).

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučenou lokalitu lze dle místních obyvatel rozdělit na dvě části – tzv. horní a dolní. Dolní část tvoří systém několika ulic: Na Liščině, Žalmanova, Vývozní, Sodná, Borodinova. Do lokality se vstupuje z ulice Orlovské, jejíž část vytváří jednu z hranic lokality. V dolní části bydlí převážně Romové, cca z 90%. Počet obyvatel žijících v 17 domech je cca 300 osob. Lokalitu obývá sedm rodinných klanů, přičemž domácnosti jsou spíše nukleárního typu. Vlastníkem bytového fondu v lokalitě je RPG Byty, s.r.o. Pouze jeden dům je ve vlastnictví obce.

Tzv. horní část tvoří zástavba finských domků na ulicích: K důlkům, U Dolu, Na vrchu, Bažantí a Technická. V této zástavbě bydlí vesměs starousedlíci, ale v případě ulice Technické to už tak zcela neplatí. Také v další části, kterou vydávají místní za starousedlickou nalezneme přistěhovalé obyvatele – na ulicích U Vodárny či Poslední. Oblasti, které obývají Romové společně se starousedlíky, obyvatelé tzv. dolní části mezi sociálně vyloučené lokality nezahrnují. Počet obyvatel v těchto částech může tvořit až čtvrtinu počtu obyvatel tzv. dolní části. I v této části obývají finské domky, které jsou ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o.

¹ Při popisu lokality byly použity materiály Sociální mapa lokality Liščina o.s. Vzájemného soužití a Sociálně demografická analýza Slezské Ostravy zpracovaná Veryvision, s.r.o.

Sociálně vyloučená lokalita má přesně identifikovatelné hranice pouze v případě tzv. dolní části, v tzv. horní části jsou hranice narušeny rozptýlením rodin v několika domcích.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Osada Liščina vznikla jako dočasné řešení bytového problému obyvatel Hrušova, které o bydlení připravila povodeň z roku 1997. V té době zde byl přestěhován větší počet romských rodin. Rodiny byly umísťovány především do dvou komplexů stavebních unimobuněk. Vznikla tak vysoká koncentrace osob ohrožených sociálním vyloučením, jakož i napětí ve vztazích s místními obyvateli. Konflikty vyústily v časté stížnosti a podepisování protestních petic místními starousedlíky.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je poměrně dobrá. Na nedaleké zastávky Betonářská a Na Liščině dojíždí trolejbusy č. 103, 108, 109 a autobus č. 49. Z lokality je možné se dopravit směrem na Přívoz, Centrum města Ostravy a Michálkovice.

Občanská vybavenost

V lokalitě jsou tři obchody, hospoda U Lišáka, služebna Městské policie, ústav pro mentálně postižené - Domov na Liščině, Věznice Heřmanice. Dále je zde nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - Komunitní centrum na Liščině, které provozuje občanské sdružení Vzájemné soužití. Vzájemné soužití prostřednictvím sociální pracovníce a terénní asistentky nabízí obyvatelům také sociálně-právní poradenství.

V lokalitě se sice nevyskytuje žádné zdravotnické zařízení, to je ale dostupné v přilehlém Muglinově (cca 10 minut cesty MHD), kde se nachází zdravotnické zařízení Modrý pavilon.

V těsné blízkosti dolní části lokality na ulici Betonářské je vystavena Vesnička soužití (ubytovací komplex, ve kterém v řadových domcích bydlí 10 romských, 10 neromských a 10 smíšených rodin), spadající pod Diecézní charitu ostravsko-opavskou. Vesnička soužití nabízí v rámci komunitního centra odborné sociální poradenství a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Služeb centra využívají i obyvatelé z osady Liščina, zejména pak děti.

Přímo v lokalitě se nenachází žádná škola. Děti navštěvují církevní Základní školu Přemysla Pittra v Ostravě Přívoze, Základní školu Pěší v Muglinově, Speciální školu na Vizině nebo Základní školu na Ibsenově ulici.

V lokalitě je hřiště, které si vybudovala místní mládež. Hřiště je umístěno u komunitního centra. V sousedství s tímto centrem je nově vytvořený dětský koutek.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V dolní části lokality žije cca 150 dospělých osob a cca 130 dětí. Podstatná část populace je v reprodukčním věku.

Nezaměstnanost v lokalitě je zhruba okolo 70%, z toho si přibližně polovina přivydělává pracemi na „černo“ (výkopové práce, pomocník na stavbě, sběr kovů). Nezaměstnanost obyvatel je dlouhodobého charakteru. Lidé, kteří mají uzavřené pracovní smlouvy jsou zaměstnáni jako dělníci, prodavačky, uklízečky. Obyvatelé tyto profese vykonávají z důvodu nízkého vzdělání (základní, základní zvláštní nebo střední odborné učiliště). Přibližně polovina z místní mládeže studuje na středních odborných školách nebo odborných učilištích.

Většina obyvatel má základní vzdělání či neukončené základní vzdělání, několik mužů je vyučeno. Odhady počtu obyvatel tzv. dolní i horní části lokality se pohybují kolem 750 osob. Sdružení Vzájemné soužití uvádí počet až 1 000 obyvatel.

Bytová situace

Dolní část lokality tvoří cihlové domy a v horní části jsou finské domky. V dolní části je 21 činžovních domů se 112 byty, převážně druhé kategorie (16 bytů je třetí

kategorie). Vlastníkem 20 domů na ulicích Sodná, Žalmanova, Orlovská a Vývozní je RPG Byty, s.r.o. Společnost RPG vlastní i další domy v přilehlých ulicích (Borodinová, Technická, Bažantí, Kazunczského). Vlastníkem jednoho domu na ulici Na Liščině je ÚMOb Slezská Ostrava. V bytech se topí nejčastěji plynovými kotle, případně tuhými palivy. Byty jsou obsazené z 80% (cca 17 neobydlených bytů). V bytech bydlí minimálně 3 – 4 osoby, maximum je 10 – 12 osob. Obyvatelé mají většinou uzavřeny nájemní smlouvy na dobu určitou, a to na jeden rok, zejména u nových nájemníků. Nájemníci, kteří bydlí v lokalitě několik let mají uzavřeny smlouvy na dobu neurčitou. Domy jsou dlouhodobě ve špatném technickém stavu. Přelomovou změnou bylo zahájení pilotního projektu Liščina, který je společně realizován o.s. Vzájemným soužitím, RPG Real Estate, Nadací OKD, ÚMOb Slezskou Ostravou a nájemníky lokality. V rámci projektu proběhl úklid společných prostranství a sklepů, byly vymalovány společné prostory ve 14 vchodech, opraveny vstupní dveře a vybudováno dětské hřiště.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

Městský úřad Slezská Ostrava

Záměrem obce je vytvořit ve vlastněném domě azylové ubytování pro matky s dětmi. Obyvatelé domu by měli být přestěhováni do okolních lokalit. V úvahu údajně připadá i bydlení na Riegrové ulici (další sociálně vyloučená lokalita v Hrušově).

RPG Byty, s.r.o. se od roku 2009 podílí na pilotním projektu Liščina zahrnujícím poskytování materiálů a zapojení místních obyvatel do oprav domů. V tomto projektu chce i nadále pokračovat.

V lokalitě byl zbourán dům Borodínova 5 a připravuje se demolice domů Žalmanova 9 a 11, ve kterých žije pouze jedna rodina a byty nejsou dále přidělovány.

Migrace obyvatel v lokalitě

Obyvatelé z této lokality, pokud v minulosti migrovali, tak zejména do Anglie nebo Irska. Důvodem migrace byla většinou ztráta bydlení, vidina lepší finanční a životní úrovně. V současné době je migrace do zahraničí spíše výjimečnou záležitostí.

Počet osob v této oblasti je poměrně stabilní. Do lokality mnoho nových obyvatel nepřichází a ani se z ní nevystěhovává. Pokud přece jen, tak se zpravidla jedná o dlužníky na nájemném, kteří jsou hned nahrazeni nově příchozími obyvateli. Lidé, kteří mají dluhy za nájem a služby s tím spojené, se pak stěhují do okolních ubytoven (Na Sadové, U Bundy) nebo ke svým příbuzným.

Specifické problémy lokality

Největšími problémy v lokalitě jsou nezaměstnanost, zadlužení, exekuce, případně problémy s technickým stavem některých domů. V lokalitě také dochází k distribuci a užívání drog, sjíždí se zde uživatelé ze všech částí města. Přes veškeré problémy má tato lokalita mezi obyvateli ostatních sociálně vyloučených lokalit pověst „dobré adresy“, a to zejména díky kvalitnějšímu bydlení ve srovnání s ostatními lokalitami.

HRUŠOV²

Katastrální území: Ostrava-Hrušov

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je lokalita označena písmenem E).

Prostorové vymezení lokality

Hrušov je bývalé průmyslové centrum rozprostírající se mezi ul. Bohumínskou a řekami Ostravice a Odry. Průmyslový ráz oblasti vytváří areál bývalé chemičky i nově vybudovaná dálnice D1, která se nachází v blízkosti. Lokalitu lze díky geografickému uspořádání rozdělit na tzv. "přední" a "zadní" Hrušov. Obě části jsou rozděleny více Kolejovou železniční tratí s přilehlou průmyslovou zástavbou. Jednotlivé části se od sebe odlišují rozsahem zastavěné plochy, jakožto i mírou poškození a zdevastování postavených objektů.

Přední část Hrušova je podstatně zachovalejší. V této části lze za sociálně vyloučenou oblast považovat především území podél ulice Pláničkova, na kterém stojí pět činžovních domů. Jako objekt s atributy sociálního vyloučení je považován cihlový dům se čtyřmi vchody (Pláničkova 5). V domě je celkem 36 bytů, přičemž ve 28 bytech žijí rodiny či jednotlivci. Počet obyvatel je cca 93 (48 dospělých a 45 dětí). Odhadovaný počet příslušníků romského etnika v lokalitě je 90 %.

Zadní část Hrušov se skládá z domů na ul. Riegrova, Pod Haldami a Verdiho. Na ulici Pod Haldami bydlí 4 rodiny - 8 dospělých a 15 dětí. Celkem je zde 23 osob. Na ulici Riegrova je celkem 54 bytů, z toho 36 je momentálně obydlených. Žije zde cca 134 lidí, z toho cca 69 dospělých a cca 65 dětí. Na ulici Verdiho je 12 bytů, všechny jsou momentálně obydlené. Je zde cca 27 dospělých a 33 dětí. Celkem je zde cca 60 lidí. Komunita je složena téměř výhradně z příslušníků romského etnika (a to asi z 99 %).

V obou částech lokality žije celkem 310 lidí. Celkový počet dospělých je 152 (přibližně stejně zastoupeny ženami i muži) a dětí 158.

^{2 2} Při popisu lokality byly použity materiály Sociální mapa lokality Hrušov o.s. Vzájemného soužití a interní materiály ÚMOB Slezská Ostrava.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

V oblasti zadního Hrušova původně bydleli především zaměstnanci OKD, Chemických závodů Ostrava - Hrušov a VŽKG. Po povodních v roce 1997 se z Hrušova z důvodu špatného technického stavu domů odstěhoval velký počet původních obyvatel a byly zde sestěhovány příbuzenské rodiny s tzv. špatnou pověstí v okolí.

Dopravní dostupnost

Přední část Hrušova je poměrně dobře dostupná. Přímo poblíž obytných domů na ulici Pláničkova se nachází autobusová a trolejbusová zastávka Bohumínská. Jezdí zde autobus č. 32, 49 a trolejbusové linky č. 103, 105, 106, 108 a 111. Zadní část Hrušova je dostupná poněkud hůře. Nejbližší zastávky pro přístup do lokality jsou Žižkova a Riegrova, které jsou od obytných domů vzdáleny cca 400 m a do lokality je možno dopravit se ze směru od Koblova nebo z centra Ostravy trolejbusem č. 105 a 106.

Občanská vybavenost

V lokalitě zadního Hrušova je pouze jeden obchod, a to se smíšeným zbožím, ve kterém jsou často prodávány prošlé výrobky. V lokalitě působí o.s. Vzájemné Soužití, které zde provozuje komunitní centrum (na ul. Divišova 5) a prostřednictvím 2 terénních pracovníků i sociální práci. Dále zde působí 1 romský a soc. asistent ÚMOb Slezská Ostrava. Na ul. Riegrova 45 je odloučené pracoviště ÚMOb Slezská Ostrava, ve kterém pracují 2 sociální pracovníce. Pracovníce zajišťují veřejnou službu a dobrovolníky na mimoškolní aktivity dětí. Zdravotní zařízení je na ul. Riegrova 3. Děti mají zajištěnou zdravotní péči v Muglinově v Modrém pavilonu na ul. Olbrachtova.

V blízkosti lokality Pláničkova je rovněž obchod se smíšeným zbožím (většina zboží je předražená) a přímo na zastávce MHD je k dispozici trafika.

Děti z obou částí Hrušova navštěvují ZŠ Přemysla Pittra, ZŠ Vizina, ZŠ Chrustova, ZŠ Gebauerova v Ostravě- Přívoze.

Vybrané sociodemografické ukazatele

Domácnosti v lokalitě jsou převážně tvořeny nukleární rodinou a v menší míře rozšířenou rodinou. Rodová příbuznost členů lokality mezi sebou je charakteristická – lokalitu obývají dva velké rody, které jsou mezi sebou spřízněné a další menší rody.

Téměř všechny rodiny jsou závislé na sociálních dávkách, jež jsou jejich jediným legálním příjmem. Nezaměstnanost v lokalitě činí zhruba 97%. Obyvatelé jsou povětšinou nezaměstnaní dlouhodobě. Většina nezaměstnaných je evidována na Úřadu práce Ostrava, ale častým jevem je jejich sankční vyřazení pro nedodržování podmínek evidence (nehlášení se ve stanovených termínech apod.). Počet legálně zaměstnaných čítá do 10 osob. Většinou se jedná o práci v Technických službách, ve Vítkovických železárnách, stavební a výkopové práce, práci v sociálních službách. Jeden obyvatel podniká a vlastní firmu na provádění výkopových prací. Někteří obyvatelé (zejména muži) si přivydělávají nelegální prací (např. pomocné práce ve stavebnictví, výkopové práce, sběr sutí a barevných kovů).

Bytová situace

Na ulici Pláničkova je 8 obytných domů. Tyto domy vlastní Úřad městského obvodu Slezská Ostrava. Technický stav jednotlivých domů je špatný, téměř ve všech domech se nachází plíseň.

Pláničkova 5 se skládá z jednoho cihlového domu se čtyřmi vchody (vchody jsou rozlišeny písmeny a-d). V domě je celkem 36 bytů, z čehož v 8 bytech nikdo nebydlí.

Jedná se o byty II. a III. kategorie, ve kterých se topí povětšinou tuhými palivy nebo gamaty. Vchody jsou ve špatném stavu, téměř ve všech bytech se nachází plíseň.

Lokalita "zadního" Hrušova je tvořena třemi obydlenými ulicemi, a to ulicí Riegrova, Pod Haldami a Verdiho.

Na ulici Riegrova se nachází 5 domů:

- Riegrova 3/1, 2 ordinace + 1 byt (obydlený)
- Riegrova 9/458, 12 bytů velikosti 1+2 kategorie (4 byty neobydlené)
- Riegrova 17/445, 9 bytů, velikosti 1+1 a 0+1 II. a III. kategorie
- Riegrova 19/446, 6 bytů velikosti 0+1 a 0+2, II. a III. kategorie (2 byty neobydlené)
- Riegrova 43/104, 6 bytů velikosti 1+1, 1+2 a 1+3, II. a III. kategorie (3 byty neobydlené)
- Riegrova 45/181, 6 bytů velikosti 1+2, II. kategorie (5 bytů neobydlených)
- Riegrova 47/424, 6 bytů velikosti 1+1 a 1+2, II. kategorie (1 byt neobydlený)
- Riegrova 49/423, 6 bytů velikosti 1+1 a 1+2, II. a III. kategorie (2 byty neobydlené)

Ulice Pod Haldami se skládá z jediného domu - Pod Haldami 7/347 se 4 byty velikosti 1+3 II. kategorie (všechny byty jsou obydlené).

Na ulici Verdiho jeden dům se dvěma vchody a dvanácti byty (všechny jsou obydlené).

- Verdiho 2/152, 6 bytů velikosti 1+2 a 1+3, II. kategorie
- Verdiho 4/151, 6 bytů velikosti 1+2 a 1+3, II. Kategorie

Ve všech domech je celkově 54 bytů. Byty v domech jsou horší kvality, převážně II. a III. kategorie. Topí se zde se tuhými palivy. V mnohých bytech nejsou koupelny a teplá voda se ohřívá na kamnech, v lepším případě el. boilerem. Domy jsou v havarijním stavu. Nacházejí se v oblasti, kterou v roce 1997 postihly katastrofální záplavy. Po povodních nebyly domy ošetřeny a dostatečně vysušeny. Obyvatelé jednotlivých bytů mají často problémy s plísněmi. Omítky domů jsou oprýskané, společné prostory jsou neudržované a zanesené odpady. Nevalně působí i veřejné

prostranství kolem domů, které bývá opakovaně uklízeno nezaměstnanými občany v rámci veřejné služby.

Technický stav domů	
Stav základů a izolací domů	Původní bez jakýchkoliv větších oprav
Fasády	Nezateplené, oprýskané omítky
Okna	Původní dřevěná, Riegrova 43-49 částečně plastová
Kanalizace	Původní. Domy mají septiky s vyústěním do trativodu, není zde napojení na kanalizaci OVaK Ostrava.
Rozvody elektroinstalace	24 V na chodbách a ve sklepech z důvodů zamezení černých odběrů. V 19 bytech provedena rekonstrukce.
Rozvody plynů	Domy nejsou plynofikovány.
Vytápění bytů	Lokální – pomocí kamen na tuhá paliva, 14 bytů je vytápěno na elektrický proud – přímotopy, 9 bytů elektrické sporáky.
Rozvody vody	Původní.
Problémy technického stavu budov	Nefunkčnost septiků, objevující se voda ve sklepních prostorech domů, výskyt plísně v jednotlivých bytech, nefunkční, rozbitá, netěsnící a profukující okna.

Zdroj: ÚMOb Slezská Ostrava

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

Vlastníkem bytového fondu je ÚMOb Slezská Ostrava. Většina domů již byla nabídnuta k prodeji. Nebyly zde provedeny větší renovace, jen dílčí opravy. Krátkodobé nájemní smlouvy se zde většinou nevyskytují, jen cca ve 2 případech, kde není záruka pravidelného hrazení nájmu. Převažují zde nájemní smlouvy na dobu určitou. Řádná nájemní smlouva je pouze u 27 obyvatel, 12 nájemníků už zde nebydlí a případně byt neodevzdali, u 15 rodin probíhá výkon rozhodnutí a

vypovězení z nájmu. ÚMOb Slezská-Ostrava se rozhodl rodinám, které mají výpověď z nájmu, pomoci formou měsíčních splátek z dávek hmotné nouze. Pokud dlužník souhlasí, pak mu je z dávek strhávána částka 1000 Kč na dluh a dlužník může v bytě i nadále bydlet do zaplacení pohledávky, poté se přistoupí k obnovení nájemní smlouvy.

Migrace obyvatel v lokalitě

Odchod do ciziny je cca do 5%, většinou odchází z rasových důvodů, za prací a zajištěním lepší budoucnosti zejména svých dětí. Do lokality se nastěhovalo cca 10 rodin - většinou mladí lidé s dětmi z celé Slezské Ostravy, kteří nikdy nebyli nájemci bytu.

Specifické problémy

V zadní části Hrušova byly byty v minulosti přidělovány dlužníkům nájemného jako náhradní bydlení. V lokalitě dochází k devastaci bytů, společných prostor a k hromadění odpadků v bezprostředním okolí. V lokalitě se vyskytuje celá řada sociálně patologických jevů – kriminalita, různé typy závislosti (alkoholismus, gamblerství, lichva a v malém množství drogy). Dále pak obecné problémy sociálně vyloučených lokalit jako zadluženost a následné exekuce, závislost na sociálních dávkách, dlouhodobá nezaměstnanost, bydlení a technický stav jednotlivých domů.

ZÁRUBEK³

Katastrální území: Slezská Ostrava

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je označen Zárubek pod písmenem D).

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučená lokalita Zárubek se skládá ze tří částí. První část tvoří dva protilehlé domy na ulici Zárubecké v blízkosti jámy Jakub. Pár desítek metrů od nich se nalézá další uzavřená druhá část lokality, kterou tvoří pět domů – mezi ulicemi Zárubeckou a Šenovskou. Třetí část je vzdálena přibližně pět minut chůze na ulici Šenovské. Zde nalézáme čtyři domy. Obyvatelé obývají bytové domy, které sloužily báňským inženýrům dolu Zárubek a byly vystavěny v období 1. republiky

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Po uzavření dolu původní obyvatelé zdejší prostor opouštějí a stěhují se za vyšším bytovým standardem do modernějších částí města (do Poruby, na Dubinu). Od konce 80. let začala tato lokalita upadat. Přestala zde fungovat veškerá infrastruktura (došlo ke zrušení obchodů, místní školky i školy) a lokalitu opustili také obyvatelé několika rodinných domů. Obyvatelé lokalitu opouštějí většinou na vlastní žádost. Byty a rodinné domy, které zde zůstaly prázdné, byly často devastovány a posléze bourány. Z původní zástavby zůstaly zachovány pouze dvě části (dvě ulice - Zárubecká a Šenovská a dům na ulici Počáteční), v nichž stojí bytovky obývané současnými obyvateli Zárubku. V polovině 80. let 20. století se na Zárubek začali stěhovat Romové, a to jak z jiných částí města, tak i ze Slovenska. Do lokality začali být přesouváni obyvatelé z ulic Kranichová, Pod Lanovkou, z části Františkov, za nimiž přicházely další osoby z Hrušova. V té době nastává zhoršení sousedských vztahů.

³ Při popisu lokality byly použity materiály Sociální mapa lokality Zárubek o.s. Vzájemného soužití a Sociálně demografická analýza Slezské Ostravy zpracovaná Veryvision, s.r.o.

K vyostření situace dochází zvláště po revoluci, kdy začaly nepokoje kvůli kovovému šrotu na přilehlé haldě.

Dopravní dostupnost

Nejbližší zastávkou MHD je Teplotechna na trati tram. linky č. 9, popř. vzdálenější zastávka Hranečník s tram. linkami č. 9, 13 a autobusy MHD.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost v lokalitě je minimální, jejím pozůstatkem je pouze malý obchůdek na Šenovské ulici. Obyvatelé vyráží za nákupy do centra Ostravy. Jedinou službou v lokalitě je činnost Komunitního centra o.s. Vzájemné soužití, ve kterém se pracovníci věnují převážně práci s dětmi a mládeží. Další vyžití pro mládež zde není. Základní školu navštěvují děti především na Škrobálkové ulici v Ostravě-Kunčičkách, dále pak Speciální školu na Vizině, Základní školu Kounicova a Církevní školu Přemysla Pittra v Přívoze. Jedinou možností pro předškolní děti je blízká školka Na Salmě a v lokalitě Kunčičky na Škrobálkové ulici. Nejbližší dětský lékař má ordinaci rovněž v Ostravě-Kunčičkách, dospělí navštěvují lékaře po celé Ostravě (např. Hornická poliklinika, Modrý pavilon, apod.). Místem setkávání pro část dospělé, převážně mužské, populace se stala hospoda.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije kolem 50 rodin. Přibližně 100 osob je dospělých a dětí do 15 let je kolem 65. Komunita je složena téměř výhradně z příslušníků romského etnika, a to asi z 99 %. Lokalitu obývají tři rodinné klany a lokalita získala mezi ostatními Romy nálepku té nejchudší. Takřka všechny rodiny jsou závislé na sociálních dávkách a nezaměstnanost dosahuje téměř 100% - jedná se o nezaměstnanost dlouhodobou. Pouze několik obyvatel pracuje legálně. Zejména se jedná o muže, kteří pracují v Nové huti, Vítkovických železárnách nebo ve firmách korejských podnikatelů. Mužská

část místní populace si přivydělává různými pomocnými pracemi na stavbách - zejména se jedná o výkopové práce, část si přilepšuje sběrem kovů na okolních haldách. Vzdělání zdejších obyvatel je základní, tři muži a jedna žena jsou vyučení.

Bytová situace

Kvalita bydlení je na velmi nízké úrovni. Místní obyvatelé topí převážně dřevem (např. berou od firem demontovaná dřevěná okna či nábytek). Velké potíže způsobuje kanalizace, zejména v době dešťů. Domy v první a druhé části lokality vlastní TRIMEX MAJETKOVÁ a.s. (byty 2+1), domy ve třetí části patří městu (1+1). Ale i v nejchudší lokalitě nalézáme některé dobře vybavené domácnosti – satelity, DVD přehrávače, videa a také postarší automobily, což signalizuje problém tzv. rychlých půjček.

Lokalita čítá 11 obytných domů, vlastníkem třech z nich (Šenovská 65,67,69) je ÚMOb. Slezská Ostrava, zbývající nemovitosti, převážně na Zárubecké ulici, vlastní a.s. Trimex majetková.

Na Zárubecké 4 a 8 byly vždy zatopené sklepy i v létě. Lokalita je napojena na inženýrské sítě, pouze plynofikace chybí, proto jsou obyvatelé stále nuceni topit tuhými palivy (často uváděný problém).

Byty na ulici Šenovská 65, 67, 69 jsou II. kategorie o velikosti 1+1.

Na ulici Počáteční 1 jsou rovněž byty 1+1, jeden z nich je byt IV. kat a příslušenství je na pavlači, což přináší problémy hlavně v zimních měsících, v ostatních bytech je příslušenství uvnitř. Ostatní byty na Počáteční 1 jsou III. kat. Dům na Počáteční byl vždy nejhorší, co se týče složení obyvatel. V současnosti se jedná o vzorový dům. Na ulici Počáteční 1 je od července 2008 po dohodě se společností TRIMEX zřízena funkce domovníka a obyvatelé svépomocí tento dům opravují. Ostatní byty jsou III. kategorie o velikosti 3+1.

Součástí lokality jsou 3 rodinné domy v sousedství, jejichž nájemníci však s obyvateli Zárubku patrně vůbec nekomunikují. Za řekou stojí další 2 bytové domy, které byt nejsou součástí Zárubku, tak jeden z nich, obýván Romy, je vnímán jako součást lokality. Druhý dům obýván neromy s lokalitou spojován není. Oba dva domy patří ÚMOb Slezská Ostrava.

V minulosti Šenovskou ulici lemovaly finské dvojdomky ve dvou řadách za sebou (cca 8) s funkčními zahrádkami a garážemi až po místní restauraci.

Počet bytů, kategorie a velikost jednotlivých bytů					
Ulice	Velikost bytu	Kategorie	Počet bytů	Obývané byty	Neobývané byty
Počáteční 1	1+1	2 byty - IV. kat. 6 bytů - III. kat.	8	8	0
Šenovská 69	1+1	II. kat.	8	8	0
Šenovská 67	1+1	II. kat.	8	8	0
Šenovská 65	1+1	II. kat.	8	8	0
Šenovská 46	3+1	II. kat.	4	4	0
Zárubecká 2	3+1	II. kat.	4	4	0
Zárubecká 4	3+1	II. kat.	4	4	0
Zárubecká 6	3+1	II. kat.	4	4	0
Zárubecká 8	3+1	II. kat.	4	4	0
Zárubecká 16	3+1	II. kat.	3 + NZDM	2	1
Zárubecká 18	3+1	II. kat.	4	4	0
Celkem	32 bytů 1+1 27 bytů 3+1 59 bytů	2 byty – IV. kat. 6 bytů - III. kat. 51 bytů - II. kat	59	57	1

Zdroj: Občanské sdružení Vzájemné soužití

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

TRIMEX REALITY, a.s.

Jeden dům opraven (usazení van v jednotlivých bytech, vymalování společných prostor, opravená fasáda) a zřízená funkce domovníka. Nyní snaha o opravu dalšího domu. V případě dluhů na nájemném lze s vlastníkem domů dohodnout splátkový kalendář či formu zvláštního příjemce.

ÚMOb Slezská -Ostrava

Dle informací místních obyvatel je snahou městského obvodu Slezská Ostrava byty prodat (neověřená informace).

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace v lokalitě je minimální a probíhá v rámci příbuzenské linie, nebo v případě dlužníků nájemného.

Specifické problémy

Na Zárubku se částečně daří aktivizovat obyvatelé k zlepšení společného prostředí. Postupně začali svépomocí odvodňovat své dvorky a zpevňovat jejich podloží struskou. Byl dán podnět ke zřízení funkce domovníka, která začala fungovat. Z nestandardních bytů se po zhodnocení svépomocnými pracemi obyvateli staly standardní byty. Obyvatelé lokality postupně začínají dle svých možností oplocovat pozemky, likvidovat odpad a zřizovat na těchto pozemcích zahrádky.

Problémy jsou s financemi – zejména se zadlužením a také útratou za hrací automaty či alkohol. Potíže s návykovými látkami se Zárubku zatím vyhýbají. Existuje zde mírné napětí mezi dvěma rody.

KUNČIČKY-OSADA MÍRU⁴

Katastrální území: Kunčičky

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy není lokalita označena).

Prostorové vymezení lokality

Jedná se o část města se zastaralou bytovou výstavbou, která je oddělena od okolních částí rozsáhlým průmyslovým prostranstvím a silničními tahy: ulicí Rudnou, Frýdeckou a Lihovarskou. Kunčičky dělí na dva celky ulice Vratimovská. Odděluje tak starousedlíky bydlící v rodinných domcích od rozlehlé sociálně vyloučené oblasti. V patrových činžovních domech staré zástavby žije i velký počet neromské populace. Jádrem lokality lze nalézt v prostoru ulic Výhradní, Pstruží, Nadační, Holvekova a Stavovská. Přilehlé ulice Bořivojova, Střádalův, Škrobálkova mají relativně nižší počet romských obyvatel, ale i za nimi v hornické kolonii bydlí Romové. Osada Míru tvořící jádro sociálně vyloučené komunity kolem ulic Pstruží a Výhradní, patří k těm horším částem lokality. Do této oblasti se vstupuje z ulice Vratimovská.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Kunčičky byly až do poloviny 19. století zemědělskou vesnicí. Ke konci 19. století na katastru vznikla jáma Alexandr a Kunčičky zasáhl příliv pracovní síly zejména z Haliče. Začalo budování tří hornických kolonií: Staré kolonie (1896), Nové kolonie (1901) a Jubilejní kolonie (1928). Kunčičky se od roku 1941 staly součástí města Moravská Ostrava. Postupně s útlumem těžby a zastaráváním bytového fondu ztratila lokalita na své atraktivitě a do Kunčiček se začali stěhovat romské rodiny.

⁴ Při popisu lokality byly použity materiály Sociálně demografická analýza Slezské Ostravy zpracovaná Veryvision, s.r.o

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je především díky tramvajové lince č. 9 spojující Porubu přes centrum Ostravy a Kunčičky s průmyslovým komplexem ArcelorMittal Ostrava (Nová Huť). Do zadní části lokality je možno dopravit se především autobusem č. 21 a 22 projíždějícím přes ulici Holvekovu.



Jeden z domů v centru lokality

Další autobusové spoje MHD č. 31, 45, 47, 57, 60 jsou od lokality vzdáleny cca 15 minut pěšky.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost k počtu obyvatel není příliš rozsáhlá. V lokalitě jsou potraviny na ulici Vratimovská a samoobsluha na Holvekové ulici, dále se zde nachází několik restaurací a firem. V lokalitě je rovněž dětský lékař, Městská policie, Domov pro seniory Armády spásy, Chráněné dílny Charity sv. Alexandra a Diagnostický ústav pro mládež. Do lokality dochází terénní pracovník ÚMOb Slezská Ostrava a terénní pracovnice o.s. Centrom.

Děti přímo v lokalitě navštěvují ZŠ Škrobálkovu a předškolní přípravu - dětský klub, který na ulici Třebizského provozuje ÚMOb Slezská Ostrava ve spolupráci se základní školou. Dříve v lokalitě působilo o.s. Pavučina poskytující volnočasové aktivity pro děti a mládež.

Vybrané sociodemografické ukazatele



Celá oblast čítá kolem 540 bytů, z čehož asi ve 400 bytech bydlí romské rodiny. Průměrný počet osob v bytech se pohybuje kolem šesti. Děti do 15 let tvoří kolem 60% místní populace. Počet obyvatel

I ve zdánlivě zachovalých domech může být plíseň

v lokalitě je cca 3 000. Frekventované jsou také smíšené rodiny, kterých je v lokalitě cca 10%. Přímo v Osadě Míru žije cca 700 osob.

Bytová situace

Jádro sociálně vyloučené romské lokality tvoří 28 jednopatrových činžovních domů. Většina z nich má pouze jeden samostatný vchod. Byty jsou II. kategorie velikosti 1+1 nebo 2+1, s teplou vodou. V jednotlivých bytech se topí plynem nebo pevnými palivy. Vlastníkem domů je RPG Byty, s.r.o.

Technický stav budov je různý. Zpravidla se však jedná o velmi poškozené domy. Společné prostory jsou zanedbané, místo oken jsou překližkové výplně, vstupní dveře nefunkční. V domech je špatná kanalizace, vlhké sklepy, nefunkční a zastaralá okna a často velmi poškozená venkovní omítka. U části domů jsou prázdné byty se zabedněnými okny. Směrem od tohoto centra se stav domů relativně zlepšuje. Přesto i zde jsou poškozené domy a byty s rozsáhlou plísní.

Průměrné nájemné bez služeb spojené s bydlením se v lokalitě pohybuje kolem 3 300 Kč za byt 1+1 a 5 000 Kč za 2+1. S nájemci je uzavírána smlouva na dobu určitou.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

RPG Byty, s.r.o.

Lokalita je zařazena do investičního programu Svépomoc. Cílem je provést opravy za účasti nájemníků, ve spolupráci s neziskovým sektorem a ÚMOB Slezská Ostrava. Jedná se o obdobný projekt jako byl realizován v lokalitě Liščina.

V některých domech na Bořivojové ulici byly vymalovány společné prostory a opraveny zvonky. Přímo v lokalitě je aktuálně opravován pouze jeden dům, ve kterém byl požár.

Migrace obyvatel v lokalitě

V lokalitě probíhala i migrace do zahraničí, většinou do Anglie, Kanady a Irska. Dnes je zahraniční migrace minimální a pokud probíhá, tak s opětovným návratem k rodinným příslušníkům.

Do lokality se v posledních třech letech přistěhovalo dle informací experta cca 200 Romů. Je to dáno tím, že v lokalitě jsou k dispozici stále volné byty. Nejčastěji se přestěhovávali obyvatelé z jiných městských částí - Vítkovic, Radvanic, v menší míře i z Poruby. Do lokality se nastěhovalo i několik rodin z jiných měst např. z Orlové.

Důvody k opouštění lokality jsou v případě nedostatku finančních prostředků jednoznačné. Z lokality se vystěhovávají osoby, které dluží na nájmu, dlužníci pak končí na komerčních ubytovnách Slunečnice, Sadová a hotelovém domě Hlubina.

Specifické problémy

Místní obyvatelé, a to jak z majority, tak i minority, si stěžovali na technický stav jednotlivých budov, špatnou komunikaci při jednání s klientským centrem, neřešení stížností a dlouhodobých žádostí na opravy.

V lokalitě je rozšířeno gamblerství a další závislosti. Občas dochází k sousedským střetům a půtkám. V lokalitě je rovněž několik mládežnických klanů.

LOKALITA TRNKOVEC⁵

Katastrální území Radvanice

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je Trnkovec označen pod písmenem C).

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučenou lokalitu Trnkovec tvoří soubor 16 jednopatrových zděných domů rozprostírajících se na ulici Hutní, Trnkovecká a Báňská. Jedná se o jasně vymezenou vyloučenou lokalitu obklopenou lesní a zemědělskou plochou na periferii městského obvodu. Lokalitu protíná Trnkovecká ulice, která tvoří jednu ze spojnic mezi městskou částí Radvanice a Michálkovice a zároveň je i přístupovou cestou do sociálně vyloučené oblasti.



Dům na ulici Trnkovecká

Lokalita je odlišitelná od ostatní rezidenční zástavby. V okolí se nachází několik rodinných domků, a to především kolem ulice Trnkovecká.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Původní hornická kolonie vznikala mezi roky 1900 až 1910 a po dlouhou dobu sloužila jakožto ubytování pro zaměstnance šachty. Teprve později sem přicházejí romské rodiny, a to zejména skupina maďarských Romů. Část romských rodin žije v této lokalitě dlouhodobě. Posléze sem byli přestěhováni neplatiči nájemného z jiných bytů vlastněných OKD.

⁵ Při popisu lokality byly použity interní materiály o.s. Centrom

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost zajišťuje 1 linka městské hromadné dopravy, autobus č. 22. Zastávka Trnkovec je přímo v lokalitě. Autobusem je možné dopravit se přes městskou část Radvanice do centra Ostravy. Další spoje MHD jsou dostupné do 15 minut chůze.

Občanská vybavenost

Přímo v lokalitě se nachází pouze jeden malý obchod s potravinami, který provozuje jeden ze dvou místních podnikatelů. Další obchody jsou dostupné cca 15 minut chůze v centru Radvanic nebo v opačném směru na Michálkovice. V centru Radvanic se nachází i většina služeb, včetně pošty, zdravotnického zařízení a úřadu městského obvodu.

Děti z lokality navštěvují nedalekou základní školu na Trnkovecké ulici. Do lokality rovněž dochází terénní pracovník občanského sdružení Centrom, který poskytuje základní sociální poradenství.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije 353 oficiálně nahlášených obyvatel. Neoficiální počet je mnohem vyšší cca 410 obyvatel. Nyní obyvatelstvo tvoří z 95% romské rodiny.

Dle odhadu terénní pracovnice je míra nezaměstnanosti na Trnkovci kolem 90%. Výjimku představují dva místní podnikatelé. Jeden provozuje výše uvedený obchod a druhý podniká v oblasti stavebnictví a nabízí pozemní práce. Ten také zaměstnává některé další místní obyvatele.

Bytová situace

Kvalita bydlení je na velice nízké úrovni. Všech 16 domů, zpravidla se dvěma vchody a čtyřmi byty na patro, je značně poškozených. Jedná se o byty IV. kategorie, bez

teplé vody a WC. V domech se topí pevnými palivy. Do některých domů zatéká, tvoří se plísňe na stěnách, sklepy jsou zatopené, společné prostory jsou zdevastovány. U většiny domů jsou poškozená okna a dveře. V některých bytech jsou poškozené podlahy a zděné příčky mezi jednotlivými byty.

Vlastníkem domů je RPG Byty, s.r.o. V minulém roce došlo dle sdělení terénní pracovníce k vymalování společných prostor domů na Trnkovecké a Báňské ulici, ale aktuálně to nejde poznat.

Původní obyvatelé mají většinou uzavřené nájemní smlouvy na dobu určitou. Ta se však často změní, pokud dojde k neuhrazení nájemného. V několika případech došlo ke vzniku dluhů administrativní cestou. Složenka s nájmem byla uhrazena v požadovaném termínu, ale finanční částka na účet vlastníka přišla po stanoveném limitu.

Obyvatelé, kteří se do lokality přistěhovali později, obdrželi prvně pouze evidenční listy a posléze, v případě řádného placení nájmu, nájemní smlouvu na dobu určitou. Část obyvatel má evidenční list, někteří obyvatelé zde žijí bez jakéhokoliv oprávnění (cca 5 rodin).

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

Mezi obyvateli je rozšířená informace, že domy se již nebudou spravovat, protože jsou určeny k demolici. Tato informace není potvrzená společností RPG Byty, s.r.o. Naopak oficiální strategií této společnosti je zachovat a rekonstruovat většinu vlastněného bytového fondu. Do lokality se již dále neubytovává.

Migrace obyvatel v lokalitě

Do lokality se v roce 2009 oficiálně přistěhovalo 16 osob. Bez nájemní smlouvy nebo evidenčního listu se však do lokality v posledních dvou letech přistěhovalo mnohem více osob, minimálně čtyři početnější rodiny. Naopak, dle oficiální evidence se z lokality v roce 2009 vystěhovalo 19 osob. V případě zájmu, z důvodu neobyvatelnosti bytů, jsou lidem z lokality nabízeny byty RPG v Kunčičkách a v Havířově-Šumbarku. Tato nabídka je využívána minimálně. Především starší osoby chtějí zůstat někde

v sousedství se svou rodinou. Z lokality se několik rodin přestěhovalo na nedalekou ubytovnu U Bundy na Pikarské ulici.

Aktuálně jsou cca čtyři rodiny z lokality v zahraničí. Z těchto rodin vycestovala do zahraničí pouze část členů, takže lze předpokládat, že se budou tyto osoby vracet.

Specifické problémy

Mezi nejčastější problémy patří především vysoká nezaměstnanost a špatná bytová situace, nevyhovující bytové podmínky. Častým problémem je rovněž zadluženost a rozšířené gamblerství.

PÁTOVA ULICE⁶

Katastrální území Radvanice

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy není Pátova ulice označena).

Prostorové vymezení lokality

Nejedná se o sociálně vyloučenou lokalitu charakterizovanou dle atributu vyloučení, ale jde o lokalitu s převahou romského obyvatelstva. Oblast tvoří tři jednopatrové (přízemí a první patro) cihlové domy, pavlačového typu, s celkovým počtem 26-ti bytů. Lokalita je ohraničena Trnkoveckou a Pátovou ulicí. Byť se jedná o prostorově ohraničený bytový komplex vymezený jednotlivými domy je tato zástavba s ostatní rezidenční zástavbou propojena Trnkoveckou ulicí. Další domy se nacházejí ve vzdálenosti do cca 50 metrů.

⁶ Při popisu lokality byly použity interní materiály o.s. Centrom

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

S postupným zastaráváním bytového fondu a ubýváním na jeho atraktivitě zde získalo bydlení větší množství romských rodin.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost zajišťuje 1 autobusová linka městské hromadné dopravy, a to autobus č. 22. Autobusová zastávka se nachází přímo naproti obytných domů. Autobusem je možné dopravit se do centra Radvanic i do centra Ostravy. Další spoje MHD (autobus č. 29, 30, 38) jsou dostupné cca 5 minut chůze.

Občanská vybavenost

V těsném sousedství se nachází Základní škola na Trnkovecké ulici, kterou navštěvuje většina dětí z lokality. Přímo v lokalitě je vytvořeno Komunitní centrum KLUB-KO, v jehož prostorách poskytují sociální služby terénní pracovníci dvou neziskových organizací: Centrom, o.s. a Společně – Jekhetane, o.s.⁷. Bezprostředně v lokalitě se nenachází žádný obchod. Obchody a další služby (pošta, zdravotní středisko, apod.) se nachází ve vzdálenosti cca 10 minut chůze.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V jednotlivých domech žije 25 rodin a jsou zde dvě domácnosti jednotlivců. Celkový počet obyvatel je 70 až 80 osob, z čehož 90 % tvoří Romové. Většina obyvatel je v předproduktivním nebo produktivním věku. Míra nezaměstnanosti je v lokalitě vysoká. Pouze čtyři obyvatelé mají stálé zaměstnání. Zbytek obyvatel je odkázán na sociální dávky, případně na příležitostnou práci.

⁷ V průběhu vzniku zprávy o.s. Společně-Jekhetane ukončilo svou činnost v komunitním centru.

Bytová situace

Kvalita bydlení je v porovnání s ostatními vyloučenými lokalitami na solidní úrovni. Většinou se jedná o jednopokojové byty se sníženou kvalitou, ale s teplou vodou, vanou nebo sprchovým koutem. Topí se plynovým kotlem nebo plynovými gamaty. Několik bytů bylo zvětšeno propojením dvou bytů. Část domů je rovněž po částečné rekonstrukci (výměně oken, výměně dveří).



I v tomto domě jsou obyvatelé zařazeni do doprovodného sociálního programu

Vlastníkem domů je ÚMOB Radvanice a Bártovice. Starousedlíci mají uzavřené nájemní smlouvy na dobu neurčitou. Část nájemníků má uzavřené smlouvy krátkodobého charakteru. Nově příchozí obyvatelé jsou vybíráni s ohledem na zařazení do sociálního programu a získávají smlouvu na dobu 18-ti měsíců. Později se jim tato smlouva prodlužuje o dalších šest měsíců.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

Vlastník bytového fondu ÚMOB Radvanice a Bártovice v této lokalitě spolupracuje s občanských sdružením Centrom. Toto sdružení nabízí v 11-ti bytech třech domů sociální program, tzv. třístupňové bydlení s kontraktem a doprovodným sociálním programem. V případě, že se v některém z domů uvolní byt, tak je nabídnut Centromu k rozšíření jejich sociálního projektu. Vlastník domů má rovněž zájem byty rekonstruovat. Rekonstrukce probíhá ve spolupráci s uvedeným sdružením. V rámci rekonstrukcí se mění okna, plynové kotle, opravují příčky, podlahy, pokládají PVC, dosazují nové kuchyňské linky, provádí se vymalování.

Migrace obyvatel v lokalitě

Dvě rodiny v poslední době vycestovaly do zahraničí, nedlouho na to se však vrátily. K migraci v rámci jednotlivých městských částí nedochází, neboť podmínkou pro získání bytu v dané lokalitě je nejen zapojení do sociálního programu, ale rovněž i trvalé bydliště v dané městské části.

Specifické problémy

Mezi velké problémy patří vysoká nezaměstnanost (cca 90%) a značná zadluženost. Dluhy bývají za neuhrazené pokuty MHD (často v rozsahu 20 až 30 tis. Kč), neplacení poplatků za služby operátorů mobilních telefonů, dále za nezaplacení poplatků za vodné, plyn a elektřinu. Problém tvoří rovněž pojištění obyvatel u Zdravotní pojišťovny MÉDIA, která nemá smluvně ošetřené vztahy s místními zdravotnickými zařízeními. (V lokalitě se v krátkém časovém sledu vystřídalo několik pojišťovacích společností - Agel, Vojenská zdravotní pojišťovna a Zdravotní pojišťovna MÉDIA, které nabízely společně s finanční částkou změnu registrace. Velká část rodin tuto nevýhodnou nabídku bohužel využila).

LIPINA⁸

Katastrální území Radvanice

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je Lipina označena písmenem B).

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučená lokalita se nachází ve staré čtvrti s přízemní zástavbou. Více než padesát domků je rozprostřeno na ulicích Lipinská, Kopcovecká, Na Hrázkách a Pod

⁸ Při popisu lokality byly použity interní materiály o.s. Centrom

Kaplí. Lokalita je prostorově uspořádána tak, že tvoří kompaktní celkem. Její hranice jsou jasně patrné. Lokalita je ze dvou stran ohraničená poměrně frekventovanou silnicí - Fryštáckou a Těšínskou. Nejbližší sociálně nevyloučení obyvatelé žijí 50 až 100 metrů od lokality.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Obdobně jako osada Trnkovec i osada Lipina vznikla mezi lety 1882-1909 jako klasická hornická kolonie, která po dlouhou dobu plnila svůj účel. V lokalitě žije několik starousedlých rodin. Většinu však tvoří nově příchozí obyvatelé. V posledních dvaceti letech došlo k postupnému nárůstu v počtu obyvatel lokality v důsledku přidělování bytů romským rodinám.



Bývalá hornická kolonie Lipina

Vlastník nemovitosti sem průběžně přestěhovává rodiny dlužníků z jiných objektů vlastněných v jiných částech města, či dokonce v jiných obcích.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je poměrně dobrá, což je dáno umístěním Lipiny v blízkosti centra Radvanic. Z lokality je možno dopravit se autobusy MHD (č. 28, 38, 71, 78) do centra Ostravy i do dalších částí města.

Občanská vybavenost

Solidní občanská vybavenost je dána umístěním lokality poblíž centra Radvanic. Většina základní občanské vybavenosti (obchody, pošta, zdravotní středisko a další služby) je v dosahu do 10 min chůze. V lokalitě poskytuje sociální služby terénní pracovníci občanského sdružení Centrom.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě je přihlášeno k trvalému pobytu 349 obyvatel. Počet osob, které se v lokalitě dlouhodobě zdržují je o něco vyšší a pohybuje se kolem počtu 400 obyvatel. Z tohoto počtu je cca 90 % obyvatel romského etnika. Míra nezaměstnanosti v lokalitě je odhadována na 95 %. Počty obyvatel žijících v jednotlivých bytových jednotkách se různí. V jednom případě v domku v bytě 1+1 žije 17 členná rodina.

Bytová situace

V lokalitě se nachází více než padesát přízemních domků. Jedná se o cihlové stavby se dvěma bytovými jednotkami III. kategorie. Vlastníkem objektů je RPG Byty, s.r.o. Stav domků je různý. Několik objektů si obyvatelé zrekonstruovali na vlastní náklady. Většina z nich je však ve velice špatném stavu. Původní ani současný majitel domu do nich již několik desítek let neinvestuje. Nejčastější problémy jsou v souvislosti s pískněmi na vnitřních zdech. Většinu úprav (vybudování koupelny, pořízení bojlerů) si musí obyvatelé hradit sami. Část standardní výbavy chybí (koupelna, WC). Topí se v kamnech pevnými palivy. Teplá voda není zavedena. Suché WC jsou mimo objekty samotných domků.

S nájemníky je uzavírána smlouva na dobu určitou, pouze několik málo starousedlíků má uzavřenou nájemní smlouvu na dobu neurčitou.

Bytová strategie vlastníku bytového fondu v lokalitě

RPG Byty, s.r.o.

Strategie vlastníka domů není jednotlivé domy demolovat. Vyhledka na zlepšení technického stavu je však minimální, neboť žádný z domků není zahrnut v plánu oprav pro nejbližší období.



Příslušenství je většinou mimo prostory domku

Migrace obyvatel v lokalitě

Do lokality se v roce 2009 oficiálně přistěhovalo 17 osob. Naopak v témže období se z lokality vystěhovalo 10 osob. Migrační pohyb byl většinou v rámci města. V době psaní zprávy se jedna rodina snažila získat byt v Ostravě Přívoze.

Specifické problémy v lokalitě

Obyvatelé Lipiny se potýkají se standardními problémy sociálně vyloučených lokalit (vysoká nezaměstnanost, zadluženost, špatný technický stav domů, různé závislosti). K dalším problémům patří i jisté napětí mezi starousedlíky (ve výrazné menšině) a nově příchozími obyvateli.

Ostrava – Přívoz⁹

Katastrální území Přívoz

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je lokalita označena písmenem A).

PŘÍVOZ

Jedná se o městskou část, která je součástí městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. Přívoz lze rozdělit prostřednictvím charakterů bytové zástavby a především sítí frekventovaných ulic a železniční tratě do několika částí. Ve všech částech žijí romské rodiny, přesto jejich hlavní kumulace je v oblasti za železniční tratí a ulicí Slovenskou tvořící pomyslnou hranici města. Lokalitu mezi ulicemi Slovenská, Hlučínská a železniční tratí s přilehlým průmyslovým prostorem lze ještě dále rozdělit

⁹ Při popisu lokality byly použity popisky z projektu Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava realizovaného Karlovou univerzitou, interní údaje občanského sdružení Společně-Jekhetane a ÚMOB Moravská Ostrava a Přívoz.

na Přední a Zadní Přívoz. Právě v těchto lokalitách je romská populace ve výhradním zastoupení.

ZADNÍ PŘÍVOZ

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučenou lokalitu Zadní Přívoz tvoří soubor 9 čtyřpatrových cihlových činžovních domů, které se rozprostírají v okolí ulice Přednádraží. Lokalita je ze tří stran obklopena oplocenými průmyslovými plochami. Čelní část je ohraničena hlídaným objektem Depa Českých drah (ČD) se vstupní branou a ostrahou (všichni přijíždějící musí projet středem lokality). Zprava k lokalitě přiléhá rozsáhlá skladovací plocha. Zleva lokalitu ohraničuje násep s nově vznikající dálnicí (ve vzdálenosti cca 50 m od budov). Zadní Přívoz je prostřednictvím průmyslového prostranství zcela odloučen od ostatní rezidenční zástavby. Nejbližší obytné budovy se nacházejí ve vzdálenosti přibližně 300 m.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Soubor domů v Zadním Přívozu vybudovaly pro své zaměstnance v meziválečném období ČD (strojvůdce, mechaniky...). Ve své době se jednalo o kvalitní, dobře vybavené byty. V 60. až 70. letech si místní obyvatelé dokonce v „akci Z“ postavili malou prodejnu potravin spojenou s pohostinstvím. Díky



omezení investic do oprav a údržby začaly objekty postupně chátrat a přestávaly být pro zaměstnance drah atraktivní. V průběhu 80. a posléze i na počátku 90. let byly

byty ne zcela jasným způsobem přidělovány romským rodinám jak zaměstnanců, tak i těm, kteří u ČD nepracovali. Byty v Zadním Přívoze byly pro Romy atraktivní zejména z důvodu nízkých nájmů a zároveň také proto, že pro ně byly fakticky dostupné (bylo možné zde byt snadno získat). Koncentraci Romů v Zadním Přívoze lze označit za „dobrovolné“ sestěhování bez zásahu města či státu. Dnes řada zde bydlících Romů ani bydlení v jiném segmentu dnešního trhu s byty (takovém, který není typický starými neudržovanými byty neodpovídajícími dnešním standardům s nízkým nájemem) nehledá. Na druhou stranu by také v mnoha případech jiný byt neměli šanci vůbec získat.

Dopravní dostupnost

Nedaleko domů se nalézá konečná autobusové linky č. X50 MHD s intervalem 20 min. v nejexponovanější denní době, která zajišťuje spojení do centra Přívozu, odkud je pak možno se prostřednictvím mnoha spojů dopravit do centra Ostravy.

Občanská vybavenost

Z hlediska občanské vybavenosti a služeb jsou obyvatelé odkázáni na Přední Přívoz vzdálený cca 10 minut pěšky (prodejny potravin, poštovní schránka, telefonní budka). Za ostatními službami musí dojíždět do okolí náměstí Svatopluka Čecha (20 min. s využitím MHD).

Vybrané sociodemografické ukazatele

V Zadním Přívoze žije cca 350 obyvatel z čehož v 98 % se jedná o Romy. Je zde mnoho rodin s velkým počtem dětí. Mnoho osob zde žije nelegálně. Dle odhadu experta je v lokalitě 80 % nezaměstnanost.

Bytová situace

V lokalitě je 9 třípatrových (včetně přízemí) obytných domů. Jeden dům je neobydlený, v osmi se stále bydlí. V jednotlivých domech je dvanáct bytů, velikosti 1+1 nebo 2+1. Bývalým majitelem osmi domů je ČD, nyní domy patří společnosti TOBA TRADE s.r.o. Jeden dům je v majetku města. Ve všech případech se jedná o nájemní byty. Dům v majetku města prošel rekonstrukcí, přesto i na něm jsou vidět stopy užívání. Ostatní objekty jsou zchátralé a neudržované (zazděné balkóny, zatopené, případně odpadky zanesené sklepy, chybějící nebo nefunkční okna a vchodové dveře, špatná kanalizace, poškozené společné prostory, apod.). Dva domy jsou dokonce označeny za neobyvatelné.

Byty jsou přeplněné, hygienické podmínky jsou velmi špatné (neodtékající odpady, rozsáhlé plísně, časté poruchy vodovodních rozvodů). Součástí bytů je příslušenství a sprchovací kout, ten však je většinou nefunkční. Domy nejsou vybaveny centrálním vytápěním, obyvatelé používají topení na tuhá paliva, případně plynová gamata.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

TOBA TRADE, s.r.o.

Předchozí i současný majitel domů do objektů dlouhodobě neinvestoval žádné finanční prostředky a budovy jsou v havarijním stavu. Přesto i do těchto domů se stěhují noví nájemníci, často i do neobyvatelných bytů (chybějící okna, špatná elektroinstalace, apod.). Noví nájemníci musí před podepsáním nájemní smlouvy uhradit kauci ve výši 5 000 Kč, a poté je uzavřena krátkodobá smlouva.

Dle názorů obyvatel je záměrem vlastníka provozovat domy bez finančních investic po co možná nejdelší dobu, a pak je nechat zbourat.

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace v lokalitě probíhá. Přestože se jedná o zdevastované domy, je o bydlení v těchto činžovních domech zájem. Je to dáno jejich relativní finanční dostupností a bytovými možnostmi pro tyto žadatele o ubytování. Stěhování se děje především

v části Přívoz, ale jsou zde osoby, které se nastěhovaly z jiných částí města (Vítkovice, Radvanice), případně jiných měst.

Specifické problémy

K podstatným problémům patří především technický stav jednotlivých domů. Obyvatelé musí často řešit konkrétní havarijní situace. Mezi ty nejčastější patří neodtékající nebo vytékající odpady, prasklé vodovodní potrubí a vytopení bytů.

PŘEDNÍ PŘÍVOZ

Prostorové vymezení lokality

Lokalita Přední Přívoz je tvořena ulicí Palackého a jejím okolím. Jedná se přibližně o 25 domů obývaných romskými rodinami. Domy obydlené Romy nejsou prostorově odděleny od zbývajících zástavby. Naopak zaujímají její centrální část v okolí Mecnerovského sadu. Podle odhadů zde žije přibližně 90 romských rodin (cca 850 osob). Přední Přívoz se pozvolna transformuje z kompaktní staré městské rezidenční zástavby v zónu, ve které převažují firmy a průmyslové objekty. Přístup do ostatních částí města je částečně omezen kolejemi a depem vlakového nádraží s přidruženými oplocenými pozemky. V době, kdy zde bydlelo velké množství zaměstnanců drah, byla v provozu lávka přes kolejiště (výrazná časová úspora).

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Charakter městské zástavby v Předním Přívozu ukazuje na historickou přeměnu lokality, kdy kdysi atraktivní rezidenční čtvrť prošla v uplynulých 20-ti letech



významnou proměnou. V tomto období zde dochází k sociálnímu, fyzickému i funkčnímu úpadku – výměna obyvatel, zavírání obchodů a dalších služeb přímo spojených s bydlícím obyvatelstvem. Především začátkem 90. let začalo město Romy „sestěhovávat“ do místních obecních domů, ve kterých již řada romských rodin bydlela. K dalšímu nárůstu došlo po povodních v roce 1997. V té době zde město nabízelo Romům (postižených povodněmi) náhradní bydlení. Nyní v posledních letech lokalita prochází další proměnou. Část obytných domů byla zbourána a řada obecních domů byla prodána soukromým vlastníkům, kteří domy zrekonstruovali. Nicméně dříve kompaktní rezidenční zástavba, byť značně zanedbaná se pozvolna mění v zónu s velkým množstvím průmyslových objektů a komerčních firem.

Dopravní dostupnost

Po ulici Palackého projíždí autobusová linka č. X50 MHD, která zajišťuje spojení do centra Přívozu, odkud je pak možno dopravit se prostřednictvím mnoha spojů do centra Ostravy. Další možností je využít spojení tramvajové linky č. 12 vedoucí přes centrum Ostravy do městské části Dubina. Dostupnost tramvajové zastávky je cca 7 minut pěšky.

Občanská vybavenost

V Předním Přívoze je jedna prodejna a dva menší obchůdky s potravinami, provozovna sběrných surovin, autodílna, hotel, telefonní budka, poštovní schránka, Vyšší odborná škola sociální, Střední škola služeb a podnikání, ubytovna pro přechodný pobyt osob bez přístřeší, domov důchodců a také zde má sídlo a provozovnu řada dalších firem. Ostatní služby jsou dostupné v okolí náměstí Svatopluka Čecha nebo přímo v centru Ostravy (vše okolo 25 min. s využitím MHD). V Předním Přívoze sídlí i několik neziskových organizací, které se snaží Romům v lokalitě různým způsobem pomáhat. Jedná se zejména o občanské sdružení Společně-Jekhetane provozující komunitní centrum a Armádu spásy s podobným zaměřením (volnočasové aktivity pro děti, školička pro předškolní děti, právní

poradna). Armáda spásy zde provozuje i startovací byty určené pro osoby opouštějící azylové zařízení.

Lokalita má pro Romy převážně obytnou funkci. Místní konzum naplňuje především funkci obslužnou – alkohol, cigarety, základní potraviny. Pracovní příležitosti a služby poskytované firmami v okolí nejsou pro romskou populaci dostupné. Stejně jako sortiment zboží nabízený v obchodech (zahradní technika, stavebniny...).

Vybrané sociodemografické ukazatele

Je odhadováno, že v Předním Přívoze žije asi 80 rodin (cca 850 obyvatel). Většina dospělých osob je bez zaměstnání. Míra nezaměstnanosti je odhadována experty okolo 75 %. Díky nízké kvalifikaci (90 % má nejvýše základní vzdělání) a etnicitě je nabídka pracovních příležitostí velmi omezená. Většina dospělé populace je proto odkázaná na sociální podporu státu. Část dospělých si nejrůznějším způsobem přivydělává.

Bytová situace

Mimo dvou objektů jsou všechny budovy v uspokojivém technickém stavu. Řada z nich byla nedávno rekonstruována. Jednotlivé byty mají standardní vybavení včetně teplé vody a centrálního vytápění. Veřejné prostranství v lokalitě je udržováno v relativní čistotě.

Vlastníkem 11 bytových domů s 72 byty je šest menších soukromých vlastníků, další bytové domy vlastní ÚMOb Moravská Ostrava a Přívoz.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu

ÚMOb Moravská Ostrava a Přívoz

Strategii městského obvodu je byty a domy odprodávat soukromým vlastníkům. Byty se nejdříve nabídnou obyvatelům, kteří, pokud o odkoupení neprojeví zájem (což je

z finančních důvodů většina), tak se nabízí dalším zájemcům. Před samotným prodejem domů byla mnoha obyvatelům, v případě absence dluhů, změněna nájemní smlouva z doby určité na dobu neurčitou. Tento postup se aplikoval u cca 50 rodin.

Dále město tak pronajímá cca 25 bytů Armádě spásy, která poskytuje tzv. startovací byty s doprovodným sociálním programem. Byty jsou určené pro osoby opouštějící azylové zařízení. Po určité době prokázání schopnosti řádného bydlení se může obyvateli podnájemní smlouva proměnit na náležitou nájemní smlouvu uzavřenou s městským obvodem.

Soukromí vlastníci

Většina soukromých vlastníků své domy zrekonstruuje a následně nechá podepsat obyvatele novou nájemní smlouvu, ve které jim jednak změní dobu neurčitou na dobu určitou a dále jim navýší nájem. Průměrná cena nájmu u soukromých vlastníků se pohybuje mezi 6 až 7 tis. Kč za byt 1+1. Technický stav zrekonstruovaných bytů je většinou na velice solidní úrovni.

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace v lokalitě probíhá. Dle informací terénních pracovníků přibýlo v lokalitě několik rodin ze Slovenska. Ty nejezdí jenom na dlouhodobý pobyt k příbuzným, ale i s finančními prostředky na uhrazení nájmu a kaucí. Většinou migrace probíhá v rámci jednotlivých částí města (např. mezi Vítkovicemi).

Čtyři rodiny z lokality vycestovaly do zahraničí.

Specifické problémy

V lokalitě jsou standardní problémy vztahující se k sociálnímu vyloučení. Vysoká nezaměstnanost a značná zadluženost. Dluhy jsou především ze spotřebitelských úvěrů a jízdného MHD.

DĚLNICKÁ ULICE A SKAUTSKÁ ULICE

Katastrální území Poruba

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je lokalita označena písmenem H).

Prostorové vymezení lokality



Jedná se o architektonicky kompaktní lokalitu (se starším domovním fondem) začleněnou do rezidenční bytové struktury městského obvodu Ostrava-Poruba. Lokalita se rozprostírá podél dvou ulic Dělnická a Skautská, na kterých se nachází 29 činžovních domů. Lokalita je situována v těsné blízkosti Hlavní třídy,

centra Poruby. Vstup do lokality je buď právě z této ulice (pouze pro pěší) nebo z ulice Porubská, Resslová a z ulice Nad Porubkou. Nejedná se o sociálně vyloučenou lokalitu ve smyslu prostorového vyčlenění. V lokalitě dochází ke kumulaci většího počtu romských rodin odkázaných na sociální dávky.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Bytové domy v lokalitě vznikly začátkem padesátých let jako první sídelní zástavba při budování nové městské části. Sloužily jako ubytování pro stavební dělníky podílející se na výstavbě Poruby. Svou atraktivitu ztratily právě vybudováním okolních modernějších domů s prostornějšími byty. V domech byl nižší nájem a větší množství romských rodin zde žilo již za minulého režimu.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost je velice dobrá. Na nedaleké zastávky dojíždějí v častých pravidelných časových intervalech autobusy městské hromadné dopravy č. 33, 37, 40, 44, 45, kterými je možno dopravit se do ostatních částí města.

Občanská vybavenost

Solidní občanská vybavenost je dána blízkostí dané lokality k Hlavní třídě, na které se nachází velké množství obchodů. Veškeré služby (pošta, zdravotnické zařízení) jsou od lokality vzdáleny cca 10. minut chůze. Přímo v lokalitě se nachází potraviny, supermarket TUTY, kadeřnictví, sportovní areál, kuželna, mateřská škola, dům duševního zdraví, policejní stanice.

Komunitní centrum ČERCHENĚ - HVĚZDA zaměřené přímo na práci s romskými dětmi a mládeží zde provozuje občanské sdružení Společně – Jekhetane.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije kolem 3 000 osob, přičemž poměr romských obyvatel se v jednotlivých domech značně liší. Jsou zde domy s 90 % zastoupením romských rodin, naopak v některých domech v dané oblasti Romové nejsou. Dle odhadu expertů v lokalitě žije cca 750 Romů.

Bytová situace

V lokalitě je 29 dvou nebo třípatrových domů se čtyřmi vchody. V každém vchodě je buď šest nebo osm bytů. Jedná se o jedno a dvoupokojové byty I. a II kategorie. Byty jsou poměrně slušně vybavené (teplá voda, ústřední topení). Technický stav domů je poměrně dobrý. Jsou zde domy po celkové rekonstrukci, ale i domy se značně poškozenou venkovní fasádou. Společné prostory jednotlivých domů jsou poměrně udržované (zastaralé ale funkční vchodové dveře, okna i sklepní okýnka).

Vlastníkem většiny bytů je buď společnost RPG Byty, nebo ÚMOB Ostrava-Poruba. Starousedlíci, kterých je v lokalitě celkem dost, mají uzavřené nájemní smlouvy na dobu neurčitou, s nově přichozími se uzavírá smlouva na dobu určitou.

Bytová strategie vlastníku bytového fondu v lokalitě

Městský úřad Ostrava-Poruba

Nabízí v lokalitě byt k pronájmu. Podmínkou je složení kauce ve výši třech měsíčních nájmů, což v případě bytu o výměře 56 m² představuje 22 500 Kč. Měsíční nájemné je ve výši 7 500 Kč, včetně služeb.

RPG Byty, s.r.o.

Jeden z domů v lokalitě je zahrnutý v plánu oprav pro období 2010 až 2012. V domě má proběhnout výměna oken a výmalba společných prostor.

Specifické problémy v lokalitě

V lokalitě je rozšířená drogová závislost.

ŽELEZNÁ ULICE¹⁰

Katastrální území Mariánské Hory

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je lokalita označena písmenem F).

Prostorové vymezení lokality



Lokalita se nalézá mezi průmyslovými objekty ohraničenými betonovými zdmi a ploty. Nejbližší sociálně nevyloučení občané žijí cca 300 metrů od lokality oddělení průmyslovým prostorem. V minulosti se jednalo o tři činžovní domy, v současnosti je obydlený pouze jeden dům s cca 120 obyvateli. Naproti obydleného domu je menší bytový dům, který před nedávnem vyhořel. Třetí dům již v lokalitě není, byl zbourán.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Původně se jednalo o dělnické domy pro zaměstnance sousedních železáren. Z původní zástavby zbyl pouze jeden dům. Lokalita vznikla po roce 1989 jakožto ubytování pro dlužníky a neplatiče nájemného. Do lokality bylo přestěhováno velké množství romských rodin.

Dopravní dostupnost

Nejbližší zastávka MHD je ve vzdálenosti cca 500 metrů. Na zastávku Prostornou dojíždí tramvaje č. 3, 4, 8, 9, 11. Tramvajemi je možno dopravit se do nedalekého centra Ostravy, nebo do Poruby či dalších částí města. Zastávka autobusu č. 61 je cca o 100 m dále.

¹⁰ Při popisu lokality byly použity údaje ÚMOb Mariánské Hory a Hulváky

Občanská vybavenost

Přímo v lokalitě je občanská vybavenost minimální. V bezprostřední blízkosti se nachází Azylové ubytování pro muže Armády spásy a benzinová pumpa. Obchody jsou až v nevyhloučené části města podél ulice 28. října, hlavní spojnici mezi centrem Ostravy a městskou částí Poruba. Z lokality jsou dostupné cca 10 minut chůze. V lokalitě působí společnost Bílý nosorožec, o.p.s., která poskytuje terénní služby a aktivity pro děti. Dotázání obyvatelé činnost této organizace využívají. Poblíž lokality je ZŠ na Matrosovové ulici. Školu nyní navštěvuje 132 dětí, z nichž zhruba polovinu tvoří děti z romské menšiny. Škola by však měla být od příštího školního roku (2010/2011) zrušená a děti převedeny na Základní školu Generála Janka, která je z lokality vzdálená cca 2 km.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V činžovním domě je oficiálně přihlášeno 94 osob. Dlouhodobě se však v lokalitě zdržuje cca 120 osob. Jedná se především o romské nebo smíšené rodiny.

Bytová situace

V lokalitě se nachází dva činžovní domy. Dům na Železné 10/618 před nedávným vyhořel a v celém objektu žije pouze jedna rodina. Ta má být v nejbližší době přestěhována. Tento dvoupatrový dům je neobyvatelný. Naproti vyhořelého domu je rozsáhlá třípatrová budova (Železná 12/606) z červeného zdiva, ve kterém jsou byty III. kategorie. Technický stav domu je velmi špatný. Do domu zatéká, v jednotlivých bytech se vyskytuje plíseň, společné prostory jsou zanedbané a neuklizené. Místo některých oken na chodbě jsou překližkové výplně. Ve sklepech se kupí větší kusy domovního odpadu. Jednotlivé byty jsou bez teplé vody, tu musí obyvatelé ohřívat. Majitelem domu je ÚMOB Mariánské Hory a Hulváky. S nájemníky je uzavírána smlouva na dobu určitou.

Migrace obyvatel v lokalitě

V lokalitě získávají ubytování pouze obyvatelé z městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky. Část z nich bydlela v domech na ulici Šimáčkova. Migrace a vystěhování se vztahuje pouze na dlužníky nájemného. Dle místních obyvatel má mít devět rodin soudní vystěhování (tato informace není ověřená). O bydlení v lokalitě není zájem.

LOKALITA BEDŘIŠKA¹¹

Katastrální úřad Mariánské Hory

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy není lokalita označena).

Prostorové vymezení lokality

Lokalita je zcela prostorově vyčleněna a oddělena od dalších městských částí. Prostor lokality odděluje od okolí rušná komunikace na straně jedné, průmyslovou zónou na druhé straně. Z dalších dvou stran je obytná lokalita obklopená lesním porostem. Nízké dřevěné tzv finské domky se rozprostírají kolem ulic Bedřišská, Řasinková, Kordová.



Finský domek z lokality Bedřiška

V lokalitě je i několik patrových obytných domů. Jedinou přístupovou cestou do lokality je vstup přes Kordovou ulici z frekventované ulice Plzeňské.

¹¹ Při popisu lokality byly použity údaje ÚMOB Mariánské Hory a Hulváky

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Lokalita Bedřiška je bývalá železárenská kolonie vybudovaná z dřevěných tzv. finských domků. V minulosti zde žily jen dvě romské rodiny. K sestěhování velkého počtu romských rodin došlo až po revoluci.

Dopravní dostupnost

Nejbližší zastávka MHD je tramvajová zastávka Ferona ve vzdálenosti cca 5 minut chůze. Jezdí zde tramvaj č. 7, 11, 17, 18, kterými je možno dostat se do centra městského obvodu i centra města, v opačném směru do Ostravy Jih a Ostravy Poruby.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je mizerná. V minulosti byl v lokalitě malý obchod s potravinami, který již neexistuje. V lokalitě nejsou dostupné žádné služby. Veškeré služby jsou dostupné za použití MHD, nebo pěšky v dosahu cca 20 minut za využití MHD.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije oficiálně přihlášených 166 obyvatel. Nezaměstnanost v lokalitě je značně vysoká. Přesto i zde jsou osoby s trvalým zaměstnáním.

Bytová situace

V lokalitě se nachází 22 přízemní dřevěných tzv. finských domků se dvěma bytovými jednotkami (1+1) a několik zděných patrových objektů. Kvalita jednotlivých domků se značně liší. Některé domky si obyvatelé upravili na vlastní náklady. Místo

sprchovacích koutů, které byly součástí kuchyně, si vytvořili koupelny, položili plovoucí podlahy, domky zateplili či jinak vyspravili. Část domků zůstává v původním neopraveném stavu. Některé domky jsou značně poškozené. V lokalitě není provedena plynofikace, a proto se většinou topí pevnými palivy, případně elektřinou. Technický stav cihlových domů je dosti špatný.

S nájemníky se uzavírá nájemní smlouva na dobu určitou. Pokud někdo dluží na nájmu, nájemní smlouva se po uhrazení dlužné částky zkracuje na kratší dobu.

Bytová strategie vlastníku bytového fondu v lokalitě

Dle informací místních obyvatel se do lokality neinvestuje. Veškeré opravy si místní obyvatelé hradí z vlastních zdrojů. Odstraňovány jsou údajně jen závažné havarijní situace. Obyvatelé jsou přesvědčeni, že záměrem vedení městského obvodu je současné obyvatelé z lokality vystěhovat a pozemky prodat (vlastníkem pozemku je RPG Byty, s.r.o.). Tomuto záměru by sice odpovídala i skutečnost demolice třech domků v minulém roce, přesto i v minulém roce byly uzavřené nové nájemní smlouvy. Dle informace obyvatel žijí v lokalitě pouze dvě rodiny neplatičů (neověřená informace).

Vedení obvodu Mariánské Hory a Hulváky má od roku 1993 připravený projekt¹² na vybudování nových bytů pro nízkopříjmové sociální skupiny. Realizace projektu by stála asi 500 milionů korun. S projektem nesouhlasí místní starousedlíci.

Migrace obyvatel v lokalitě

Z lokality jsou postupně vystěhováváni starousedlíci. Většinou se jedná o neromské obyvatele, kterým je nabídnuto ubytování v domově pro seniory nebo lepší části městské čtvrti. Dlužníci nájemného jsou vystěhováni. Ti se pak stěhují na komerční ubytovny nebo k příbuzným.

¹² V devadesátých letech 20. století se projekt nechvalně proslavil svým záměrem kumulace Romů do uzavřené lokality.

Specifické problémy v lokalitě

Názory na konflikty v lokalitě se různí. Ze čtyř dotázaných osob ohledně soužití v uzavřené lokalitě neměl nikdo výhrady. Naopak chválili si dobré sousedské vztahy, a to jak obyvatelé majority, tak obyvatelé minority. Na střet s dětmi si však stěžovali bezdomovci žijící v lese za lokalitou.

SIROTČÍ ULICE¹³

Katastrální území Ostrava-Vítkovice

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Ostravy je lokalita označena písmenem G).

Prostorové vymezení lokality

Jedná se o 6 dvoupatrových cihlových domů v rámci jedné ulice a dále skupinu menších jednopodlažních cihlových domů, které jsou také částečně obydleny romskými rodinami (obecně však nejsou považovány za součást lokality). K lokalitě se ještě přidružují dnes již pouze dva přízemní domy v Jeremenkové osadě. Lokalita je zřetelně ohraničena čtyřproudovou komunikací, oploceným prostorem dolu a železniční tratí. Nejbližší sociálně začlenění obyvatelé žijí za železničním přejezdem, což je asi 500 metrů od lokality.



¹³ Při popisu lokality byly použity interní materiály o.s. Centrom

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

V minulosti budovy sloužily jako ubytování pro zaměstnance blízkého dolu. Některé romské rodiny zde žijí již po několik generací, avšak převážná většina romských rodin sem byla přistěhována až po roce 1989, kdy město potřebovalo komerčně využít byty, ve kterých tyto rodiny do té doby bydlely. Rovněž byli do lokality sestěhováni dlužníci na nájemném.

Dopravní dostupnost

Nedaleko lokality (do 10 minut chůze) je autobusová zastávka MHD. Přijíždí zde autobusy č. 24, 31, 42, 45, kterými je možno dopravit se do centra Vítkovic, na Novou Huť, v opačném směru pak do Zábřehu a Poruby. Přibližně ve stejné vzdálenosti je i tramvajová zastávka se spoji č. 11, 12, 17, 18. umožňující spojení s centrem Ostravy a dalšími částmi města. V blízkosti je i vlakové nádraží Ostrava - Vítkovice.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost v lokalitě je minimální. Nachází se zde pouze jeden malý obchod s potravinami. Ostatní obchody v okolí nabízejí zboží průmyslového charakteru (prodejny automobilů, automobilových součástek, apod.). Další potraviny, obchody denodenní potřeby a služby jsou v dosahu cca 15 minut jízdy autobusem. V blízkosti lokality se nachází domov důchodců a přímo v lokalitě je Charitní dům sv. Františka – azylové zařízení pro osoby bez přístřeší provozováno Charitou Ostrava.

V lokalitě rovněž působí občanské sdružení Centrom, které právě pro místní obyvatelé poskytuje sociálně aktivizační služby, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a třístupňové bydlení s kontraktem a doprovodným sociálním programem.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije kolem 700 obyvatel, z čehož 99 % tvoří Romové. Přibližně polovina osob je ve věku do 15 let. Většina obyvatel je závislá na sociálních dávkách. Míra nezaměstnanosti je odhadována na 99 %.

Příbuzenská linie není v lokalitě příliš zastoupená. V této oblasti sice existují příbuzenské vazby, ale nejedná se o soužití velkých rodinných klanů. Většinou se jedná o přímé příbuzenské vztahy (bratr – sestra, rodič – dítě), nikoliv rozvětvené rodiny.

Bytová situace

V lokalitě se nachází 6 totožných dvoupatrových cihlových domů, 2 přízemní domky a 2 dvoupatrové činžovní domy. Většina bytů na ulici Sirotky patří městskému obvodu Vítkovice. Jeden dům ve vlastnictví obce spravuje občanské sdružení Centrom. V jednom domě provozuje Charita Ostrava azylové ubytování pro osoby bez přístřeší. Dva domky v Jeremenkově osadě vlastní RPG Byty, s.r.o.

Byty v domech patřících městskému obvodu Vítkovice jsou většinou bez koupelny a WC. Sociální zařízení se nachází na chodbě a jsou společné vždy pro několik bytů. V bytech bývá pouze dřez se studenou vodou.

Domy jsou v různém (převážně velmi špatném) stavu, některé jsou zcela zdevastované. Velmi často se objevují rozbité dveře a rozbitá okna, sociální zařízení ve společných prostorách domů jsou většinou znečištěné a ucpané. Osvětlení chodeb nebývá funkční. V některých domech jsou i zdi značně poškozené s rozsáhlými prasklinami. Na chodbách i v bytech se tvoří plíseň.

Dům, který provozuje občanské sdružení Centrom k třístupňovému bydlení, je po celkové rekonstrukci.

Převažující forma nájemní smlouvy je na dobu určitou. Většinou se smlouvy prodlužují na 6 měsíců (byty patřící městu) nebo na 1 měsíc (byty patřící RPG).

Bytová strategie vlastníku bytového fondu v lokalitě

RPG Byty, s.r.o.

Podle neověřené informace se mají domy v Jeremenkově osadě v dubnu 2010 bourat. V prosinci 2009 byla v jednom z domů instalována plastová okna a nájemníci se proto domnívali, že k bourání nedojde. Údajně však mělo jít pouze o zvýšení hodnoty nemovitosti a k demolici dojít má.

Migrace obyvatel v lokalitě

Obyvatelé v lokalitě většinou žijí dlouhodobě. K mobilitě zde často nedochází. Důvodem k přestěhování, respektive vystěhování, je většinou neuhrazení nájmů. V těchto případech se pak obyvatelé stěhují do ubytoven v jiných částech města (poblíž ulice Sirotčí a Jeremenkovy osady se žádná ubytovna nenachází, nejbližší je ubytovna Soiva v OV - Zábřehu), ale pokud je možnost k návratu, vracejí se zpět.

V případě, že nájemník neuhradí nájem, obdrží od bytového odboru upomínku a po třetí upomínce je dlužník vyzván k vyklizení bytu. V poslední době se několika dlužníkům podařilo získat byt od RPG Byty, s.r.o. v Havířově-Šumbarku.

Získat obecní byt ve Vítkovicích je značně obtížné. Počet žadatelů o byt značně převyšuje počet volných bytů. Šance na přidělení bytu, a rovněž i na výměnu obecního bytu, je minimální.

Migrace do zahraničí v současné době neprobíhá. V minulosti (v posledních deseti letech) odcestovalo cca 20 rodin, a to především do Velké Británie a Kanady.

HAVÍŘOV

Celkový počet obyvatel v Havířově je přes 80 000, z čehož je dle odhadu expertů cca 4 000 obyvatel romského původu.

HAVÍŘOV – ŠUMBARK

Katastrální území Havířov Šumbark

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Havířova je tato lokalita označena písmenem B).



Prostorové vymezení lokality

Nejedná se o sociálně vyloučenou lokalitu s charakteristickými atributy vyloučení. Lokalita je však význačná sníženou kvalitou bydlení a vysokou koncentrací Romů. Jedná se o celou městskou čtvrť s architektonicky kompaktní výstavbou padesátých let 20. století. Tato městská část je oddělena od nové části Havířova rušnou silnicí a železniční tratí. Mezi oběma částmi je železniční nádraží a supermarket Tesco. Pomyslný vstup do lokality vytváří železniční podjezd, za kterým se rozevírá rozsáhlé zastaralé sídliště dvou a třípatrových domů. Vysoká koncentrace romských rodin je situována do činžovních domů na ulici Anglická, Dukelská, Jarošova, Šenovská a Obránců míru. Směrem od uvedených ulic ubývá romské obyvatelstvo a přibývají obyvatelé majoritní populace.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Městská čtvrť vznikla jako jedno z prvních sídlišť určených k ubytování horníků, zaměstnanců průmyslových závodů a stavebních dělníků budujících další části

města. Podstatná část romských obyvatel má status „starousedlíků“. Romské rodiny zde žijí již po několik generací. Dle expertního odhadu v lokalitě žilo začátkem devadesátých let minulého století 500 až 800 Romů. V devadesátých letech byla lokalita vyhledávána pro poměrně levné bydlení. Nájemné nezřídka činilo, díky nižší kategorii nájemních bytů, pouze 300 Kč. K významné sociální mobilitě začalo docházet především v posledních letech. Nyní je počet Romů odhadován na 1 200 osob.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je velice dobrá. Do této městské části dojíždí většina spojů městské hromadné dopravy v Havířově. Jezdí zde autobusy č. 2, 7, 12, 13, 14, 22. Těmito spoji je možno dopravit se kolem vlakového nádraží do centra i do dalších částí Havířova.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je na velmi dobré úrovni. V lokalitě je poměrně mnoho obchodů s potravinami a zbožím každodenní potřeby (drogerie, domácí potřeby, nábytek, apod.). Jsou zde zdravotnická střediska, bistra, restaurace, knihovna, jesle, mateřské, základní i střední školy. Většina romských dětí navštěvuje základní školu na Jarošové ulici, někteří taky dochází do základní školy na ulici Lidická. Využívané jsou rovněž i mateřské školky.

Z organizací poskytujících sociální služby zde působí např. Armáda spásy, která provozuje komunitní centrum zaměřené na romské děti a mládež, a dále Slezská diakonie s poradnou ELPIS poskytující i doprovodné služby.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V městské části Havířov Šumbark žije 22 tisíc obyvatel. Jedná se o celkový počet obyvatel žijících ve staré části Šumbarku, přilehlých rodinných domech i nově

vybudovaném sídlišti. Počet obyvatel staré části Šumbarku je podstatně nižší, a právě v těchto místech je Romské obyvatelstvo koncentrováno. Počet Romů v této části je odhadován na 1 200 osob. Dle Mapování potřeb příslušníků romského etnika, které realizoval úřad města Havířov v polovině roku 2009, převládají v lokalitě především tří a čtyřčlenné domácnosti a následně pak domácnosti s více než šesti osobami.

Z hlediska vzdělávání, dle výše uvedené zprávy, představují nejvyšší podíl osoby se základním vzděláním, a to 66 %, a dále pak osoby vyučené (31%). Nízkému vzdělání odpovídá i vysoká nezaměstnanost v lokalitě, která se pohybuje někde kolem 90-ti % hranice.

Bytová situace

V dané lokalitě jsou nejčastěji třípodlažní blokové domy se čtyřmi vchody. Na každý vchod připadá osm bytů (dva byty na patře, včetně přízemí). Zpravidla se jedná o dvoupokojové byty snížené (druhé) kategorie s teplou vodou a samostatnou koupelnou. V bytech se topí nejčastěji plynovým kotlem nebo gamaty, případně tuhými palivy. V prostorách vymezených ulicemi Obránců míru, Anglická, Šenovská a Jarošova se nachází 15 činžovních domů s 516-ti byty. Dalších 7 blokových domů s cca 270-ti byty je na ulicích Odboje a Dukelská.

Technický stav jednotlivých domů se liší.

Některé domy mají zdevastované společné prostory, špatné vchodové dveře, chybějící zvonky a schránky, nefunkční osvětlení ve společných prostorách. U některých domů jsou vidět vyměněná nebo natřená okna, relativně zachovalé vchodové dveře. Tyto opravy bývají prováděny na vlastní náklady nájemníků. Vlastníkem jednotlivých domů je

RPG Byty, s.r.o. Město má v této lokalitě pouze dva domy.



Veřejné prostranství je udržováno v čistotě. Pouze obyvatelé majority si stěžují na časté pořádání táboráků a příliš hlučné společenské akce před jednotlivými činžovními domy v průběhu letních měsíců.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

Vlastník bytového fondu RPG Byty, s.r.o. sice v roce 2010 plánuje v městské části Havířov -Šumbark ve 22 vchodech částečné (výměna vstupních dveří, nových oken, zvonků, výmalba a nátěry společných prostor, vyklizení a zabezpečení sklepních prostor) nebo úplné (oprava střechy, fasád, apod.) zlepšení stavu domů, opravy se však nevztahují na domy ve vymezené lokalitě této městské části.

V lokalitě jsou k dispozici k pronájmu volné byty. Nájemné se pohybuje v rozmezí 3 200 Kč (bez služeb spojených s bydlením za byt 1+1, II. kategorie) a výše. Podmínkou pro získání nájemního bytu je složení kaucí ve výši trojnásobku měsíčního nájmu, včetně služeb.

Ze starousedlíky jsou uzavřené nájemní smlouvy na dobu neurčitou. S nově přichozími obyvateli se uzavírají smlouvy krátkodobého charakteru, které se obyvatelům při řádném hrazení nájmu obnovují.

Zkušenost obyvatel s vlastníkem bytového fondu jsou velice špatné. Dotázaní obyvatelé (a to jak z minority, tak i majority) si stěžovali na časté urgency ohledně oprav jednotlivých domů, či konkrétních bytů. Vlastník bytového fondu řeší pouze havarijní situace.

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace romských obyvatel do lokality je značná. Za posledních pět let se přistěhovalo do této městské části dle odhadů expertů minimálně 400 Romů. Tomuto odhadu odpovídají i údaje z výše zmiňovaného Mapování potřeb příslušníků romského etnika, ve kterém ve vzorku tvořícím 100 respondentů bylo 29 osob (téměř třetina vzorku) zdržujících se v lokalitě krátkodobě, a to do pěti let. V tomto vzorku se 11 osob přistěhovalo z Orlové, 7 osob z Ostravy-Vítkovic, 4 osoby ze Slovenské

republiky, 2 osoby z Hranic na Moravě, 2 osoby z Albrechtic a po jedné osobě z Bohumína, Nového Města na Moravě a ze Studénky.

Migrace osob do zahraničí není tak častá, přesto i zde je několik osob, které do ciziny vycestovaly. Zpravidla se nejedná o celé rodiny, ale pouze o jednotlivce, kteří si nechávají v lokalitě rodinné zázemí.

Specifické problémy lokality

Mezi problémy v lokalitě patří špatná finanční situace rodin, nezaměstnanost, nevhodné bytové podmínky (velikost bytu, zaplísnění bytu, vytopení sklepních prostor). Specifickým problémem jsou časté konflikty (většinou pouze verbální) mezi starousedlíky a nově příchozími. Někteří starousedlíci zastávají názor, že hlučný projev a halasné chování nově příchozích obyvatel je zapříčiněn jejich snahou domoci se určitého společenského uznání a respektu v nově utvářených sousedských vazbách.

HAVÍŘOV – PROSTŘEDNÍ SUCHÁ

Prostřední Suchá, původně samostatná obec, nyní součást statutárního města Havířov, má přes 5 000 obyvatel, z čehož dle odhadu expertů je 800 obyvatel romského původu.

Katastrální území Prostřední Suchá

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Havířova není tato lokalita označena).

Prostorové vymezení lokality

Lokalitu je možno rozdělit do dvou částí. První část lokality tzv. Nový Svět je soustředěná podél stejnojmenné ulice. Jedná se o pět jednoposchodových (přízemí a první patro) cihlových domků se dvěma vchody. Lokalita sousedí s další rezidenční výstavbou a její charakter je dán pouze architektonickou kompaktností jednotlivých domů



lišících se od okolní výstavby. Z jedné strany je lokalita ohraničena přízemními „finskými“ domky, které také vytváří jednolitý uzavřený celek. Z dalších stran obklopuje lokalitu nízká výstavba činžovních a rodinných domů, podél kterých vede rušná silnice směřující do centra Havířova.

Za touto silnicí začíná druhá, větší část. Ta je tvořena ulicemi Dělnická, Hornická a Kapitána Jasioka. Tato oblast je situována blíže centru Prostřední Suché. Nejedná se o charakteristickou sociálně vyloučenou lokalitu, ale nachází se zde činžovní domy se sníženou kvalitou, ve kterých je koncentrováno větší množství romských rodin.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

V případě domů na ulici Nový Svět se jedná o starou cihlovou výstavbu, domy byly postaveny již v roce 1920 a původně sloužily pro důlní zaměstnance. Díky zastarávání bytového fondu a nízkého nájmu mělo o tyto byty zájem především obyvatelstvo s nižším příjmem. Obzvláště v posledních deseti letech zde získalo bydlení větší množství romských rodin. Obdobně tomu bylo i u domů na ulici Dělnická, Hornická a Kapitána Jasioka, s tím rozdílem, že tyto domy byly postaveny až v padesátých letech 20. století.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je dobrá. Do lokality dojíždí několik autobusů (dálkových i městské hromadné dopravy č. 1, 5, 6, 8), kterými je možno dopravit se do centra Havířova nebo do nedaleké Karviné. Autobusová zastávky jsou přímo v lokalitě.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je na dobré úrovni. V lokalitě jsou obchody s potravinami, zdravotnické středisko, kulturní dům, hřiště. Děti z lokality navštěvují nedalekou Základní školu Kapitána Jasioka. V Prostřední Suché je také Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V Prostřední Suché žije přes 5 tis. obyvatel, z čehož dle odhadů expertů je něco kolem 800 Romů. Míra nezaměstnanosti mezi Romy je zde odhadována někde k 95 % hranici.

Bytová situace

Po pravé straně ulice Nový Svět je 5 jednoposchodových domků (přízemí a první patro) se šesti byty, s celkovou kapacitou 30 bytů, ve kterých žijí převážně romské rodiny. Jedná se o jednopokojové nebo dvoupokojové byty se sníženou kvalitou, s vlastní koupelnou a záchodem. Topí se plynovými gamaty nebo pevnými palivy. Technický stav jednotlivých domů se liší. V katastrofickém stavu je pouze jeden dům, ve kterém jsou dva byty zcela neobyvatelné. V domě je zaplavený sklep, zatéká přes střechu, zamrzá vodovodní potrubí. Po celém domě jsou rozsáhle plísně. Stav ostatních domů není tak katastrofální. V domech na protější straně ulice (obývaných pouze majoritou) byla před cca 7 lety provedena částečná rekonstrukce (nátěr fasád,

oprava střech), přesto i zde si obyvatelé domů stěžují na jejich technický stav (netěsnost oken, vlhké zdi, apod.).

V oblasti Dělnická, Hornická a Kapitána Jasioka jsou tři dvoupatrové činžovní domy (přízemí, první a druhé patro) se třemi vchody a jeden dům s pěti vchody. Na každý vchod připadá šest bytů, celkem tedy 84 bytů. Některé byty jsou neobydlené, několik bytů je neobyvatelných. Jedná se o byty druhé kategorie, s teplou vodou a koupelnou. Topí se většinou plynovými gamaty. Technický stav jednotlivých domů se liší. V několika vchodech jsou zabedněná okna prázdných bytů, chybí sklepní okýnka. Jinak je stav domů poměrně zachovalý. Přesto i v těchto domech si obyvatelé stěžují na zatékání, netěsnost oken, poruchy s plynovým topením. Nájemníci jednoho domu kvůli technického stavu a laxnímu přístupu vlastníka reagovali sepsáním petice.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

V obou částech je vlastník bytového fondu RPG Byty, s.r.o. Společnost RPG sice plánuje v roce 2010 opravu (výměnu oken, výmalbu společných prostor) v rámci



jednoho vchodu a demolici jednoho objektu v Prostřední Suché, tyto objekty se však nenacházejí v uvedené lokalitě.

Dle tvrzení místních obyvatel obou částí jsou v lokalitě k dispozici k pronájmu volné byty, o které díky vysoké koncentraci romského obyvatelstva není příliš velký zájem. Informace o volných bytech v této lokalitě není oficiálně

ověřená a není ani uvedena na oficiálních internetových stránkách společnosti RPG.

Nájemné se u dotázaných obyvatel pohybovalo kolem 3 000 Kč (bez služeb spojených s bydlením za byt 1+1, II. kategorie).

Se starousedlíky jsou uzavřené nájemní smlouvy na dobu neurčitou. S nově příchozími obyvateli se uzavírají smlouvy krátkodobého charakteru, které se při řádném hrazení nájmu obnovují.

Zkušenost dotázaných obyvatel s vlastníkem bytového fondu jsou dosti špatné (viz výše zmiňována petice). Obyvatelé si opět stěžovali na časté urgency ohledně oprav jednotlivých domů či konkrétních bytů.

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace romských obyvatel do lokality byla dle tvrzení místních obyvatel význačná v posledních patnácti letech. Údajně v devadesátých letech minulého století žilo v Prostřední Suché jen několik etablovaných romských rodin. (Výše uvedený počet 800 romských obyvatel se vztahuje na celou Prostřední Suchou, nikoliv pouze na popsanou lokalitu).

Nyní probíhá migrace spíše jen v rámci města Havířov. Na konci roku 2009 se do lokality přistěhovala jedna rodina z Havířova-Šumbarku a jedna rodina se odstěhovala do centra Prostřední Suché.

Specifické problémy lokality

Mezi problémy v lokalitě patří kromě špatné finanční situace romských rodin, vysoké nezaměstnanosti, nevhodné bytové situaci, také problémy s povinnou školní docházkou dětí. O případných sousedských konfliktech se dotázaní obyvatelé (a to jak z řad majority, tak minority) nezmiňovali. Neromští obyvatelé pouze zdůrazňovali snížení atraktivity bydlení příchodem vysokého počtu romských nájemníků.

HAVÍŘOV – HORNÍ SUCHÁ

Obec má 4 500 obyvatel. Dle odhadu expertů žilo v obci kolem 800 příslušníků romského etnika. Romské rodiny měly být kumulovány především v okolí ulic Na Kempe, Kurkovec, U Vlečky. Tato situace se podstatně změnila poté, co byla část domů v této lokalitě v posledních čtyřech letech zbourána. Romské rodiny se přestěhovaly do Havířova-Šumbarku, Prostřední Suché anebo byly etablovány v jednotlivých částech obce. Jejich počet se minimálně o polovinu snížil. Některé romské rodiny žijí začleněny v poměrně rozsáhlé kolonii finských domků rozprostírajících se mezi Černou cestou a ulicí Stonavská. V současné době změnil vlastník finských domků společnost RPG strategii, další domky již nebude bourat a připravuje prodej finských domků, které jsou neobydlené.

Jako sociálně vyloučenou lokalitu označují místní obyvatelé pouze dva jednopatrové domy (přízemí a první patro) na ulici Důlní. Jedná se nájemní domy společnosti RPG Byty, s.r.o, do které byli sestěhováni dlužníci nájemného. V obou domech nyní bydlí přibližně 45 osob. Jeden dům je prakticky neobyvatelný, žijí zde pouze tři rodiny. Ve druhém domě bydlí cca 30 osob. Nejedná se primárně o vyloučenou romskou lokalitu. Počet obyvatel majority i minority je zde zastoupen téměř stejně (s mírnou převahou romského obyvatelstva). Domy jsou prostorově vyčleněny do průmyslové zóny na okraji Horní Suché, poblíž hlavní cesty směrem na Karvinou-Doly.

KARVINÁ

Karviná má přes 62 tisíc obyvatel, z čehož dle odhadu expertů je cca 4 000 obyvatel romského původu.

KARVINÁ - NOVÉ MĚSTO

Katastrální území Karviná

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Karviné je tato lokalita označena písmenem A).

Prostorové vymezení lokality

Městská část se starší zástavbou cihlových domů s menšími byty převážně II. kategorie. Některé z domů a postupně i celé ulice jsou obývány převážně romskými rodinami, většinou s nezletilými dětmi. Rodiny se navzájem znají, mnohdy je spojují příbuzenské svazky. Z majority bydlí v lokalitě povětšinou jen starší občané. Lokalita je integrální součástí města a rozprostírá se mezi ulicemi Bažantnice, Na Vyhlídce, Sportovní a Havířská (městská část Nové město pokračuje i za ulici Havířská směrem k historickému centru Karviné).

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Jedná se o starší cihlovou výstavbu, domy byly postaveny v padesátých letech minulého století a původně sloužily pro důlní zaměstnance. Díky zastarávání bytového fondu a nízkému nájmu mělo o tyto byty zájem především obyvatelstvo s nižším příjmem. Především v období po revoluci byl



nájem v těchto bytech velice nízký. Významná kumulace Romů v lokalitě nastala zvláště v posledních deseti letech, kdy zde získalo bydlení větší množství romských rodin i z okolních rušících se lokalit (např. z Klášterní kolonie v Orlové).

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je dobrá. Do lokality dojíždí několik autobusů městské hromadné dopravy (č. 511, 512, 513, 518, 519, 520), kterými je možno dopravit se do všech částí Karviné. Autobusové zastávky jsou přímo v lokalitě.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je na velmi dobré úrovni. V lokalitě jsou obchody s potravinami, zdravotnické středisko, nemocnice, dvě mateřské školky, základní škola, tři střední školy, pobočka Slezské univerzity, středisko volného času, domov důchodců, dvě budovy magistrátu města Karviné, kulturní dům, hřiště, Policie ČR, několik restaurací a dalších služeb.

Děti z lokality navštěvují ZŠ na tř. Družby, ZŠ na Cihelní, ale především ZŠ Komenského.

Vybrané sociodemografické ukazatele

Dle odhadu expertů žije v lokalitě kolem 1 500 Romů, cca 300 rodin. Míra nezaměstnanosti je vysoká, přesto i zde se najde několik šikovných romských podnikatelů, kteří zaměstnávají další osoby.

Bytová situace

V lokalitě je starší bytová zástavba vybudována v padesátých letech minulého století. Většinou se jedná o třípatrové domy se třemi nebo čtyřmi vchody. V každém vchodě

je zpravidla osm bytů. Byty jsou menší (1+1 nebo 2+1) a nižší, povětšinou II., kategorie. V bytech se topí plynovými kotelnicemi, případně pevnými palivy. Ohřev vody zajišťuje el. boiler.

Vlastníkem bytového fondu je město Karviná nebo RPG Byty, s.r.o. Stav jednotlivých domů je různý, zpravidla však uspokojivý. Domy mají staré, povětšinou však funkční okna a dveře, na mnohých domech je poškozena fasáda. Obecní domy a byty jsou o něco zachovalejší a v lepším technickém stavu, než byty RPG Byty, s.r.o.

Se starousedlíky jsou uzavřeny nájemní smlouvy na dobu neurčitou. S nově přichozími obyvateli se uzavírají smlouvy krátkodobého charakteru, které se při řádném hrazení nájmu obnovují.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

Město Karviná

Město Karviná privatizuje bytový fond a plánuje do budoucna rozprodat většinu bytů. Přesto i v této části si chtějí určitou část bytů ponechat. Především to budou byty v regenerovaných domech pro jejichž opravu byla využita státní dotace a které nyní nelze privatizovat.

RPG Byty, s.r.o.

Plánuje v lokalitě ve spolupráci s městem, neziskovým sektorem a obyvateli regeneraci určité části bytového fondu a okolního prostoru.

Od minulého roku rovněž v lokalitě probíhá monitorování neoprávněného užívání bytů a údržby společných prostor. Za tímto účelem byl vytvořen tým ze zástupců odboru sociálně právní ochrany dětí, městské policie, Krajské hygienické stanice, Státní policie ČR, o.s. Sdružení Romů severní Moravy a RPG Byty, s.r.o., Kromě kontrol počtu oprávněně bydlících jsou nájemníci upozorněni na neudržování společných prostor (zanedbané chodby, znečištěné sklepy, apod.). Následně je jim

nabídnut materiál k drobným opravám a barvy na výmalbu společných chodeb. Nájemníci tento přístup většinou kvitují.

Migrace obyvatel v lokalitě

V lokalitě jsou k dispozici stále volné byty, a proto se do této části města stěhují další obyvatelé. Tuto možnost využívají především příslušníci romského etnika. O bydlení v lokalitě nemají většinou obyvatelé majority zájem. K masivní migraci Romů z jiných měst už v poslední době nedochází. Rovněž migrace do ciziny není rozšířená.

VAGONKA, KARVINÁ – HRANICE

Katastrální území Karviná –Hranice

Prostorové vymezení lokality

Okrajová část města se zástavbou patrových rodinných domků ve vlastnictví obce. Domy jsou umístěny podél hlavní silnice ve směru Petrovice u Karviné na ulici Rudé armády. Naproti domů je rozsáhlý průmyslový komplex. Za zadní částí domů je prostorná nezastavěná plocha. Vlevo vedle domků jsou garáže pro osobní automobily. Nejbližší rezidenční zástavba je ve vzdálenosti cca 500 m.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je poměrně dobrá. Je tomu tak proto, že lokalita se nachází na hlavní silnici do



Petrovic u Karviné v blízkosti průmyslového komplexu Jakl Karviná. Do lokality na stejnojmennou zastávku zajíždí autobusové linky č. 515, 547, 536, 537, 538. Těmi je možno se dopravit do Karviné na autobusové nádraží nebo v opačném směru do Petrovic.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost přímo v lokalitě je minimální. V blízkosti je pouze malý obchod s potravinami. Obyvatelé lokality jsou odkázáni na obchody a služby v centru města, případně v lokalitě nedalekého sídliště. Dostupné do 15 minut chůze. Děti z lokality navštěvují základní školu na ulici Slovenská.

Vybrané sociodemografické ukazatele

Lokalitu obývají převážně romské rodiny. Bydlí zde 15 rodin s větším počtem nezletilých dětí, cca 110 obyvatel. Rodiny v domcích bydlí převážně dlouhodobě. Výjimkou nejsou rodiny s třicetiletým pobytem. Nezaměstnanost v lokalitě je vysoká, pouze čtyři osoby jsou zaměstnané. Část osob se živí příležitostnou prací. Několik osob i sběrem železa.

Bytová situace

Jedná se o osm jednopatrových rodinných domů ve vlastnictví města. Jeden dům obývají dvě rodiny. Byty v domcích jsou převážně III. a IV. kategorie. Přestože rekonstrukce domů byla provedena poměrně nedávno, domy nesou známky značného opotřebování. Pokud jsou v domech koupelny, tak si je nájemníci postavili na vlastní náklady. Jeden dům před nedávnem vyhořel.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

Město Karviná

Rovněž i v této lokalitě probíhá monitorování neoprávněného užívání bytů a údržby společných prostor prostřednictvím vytvořeného týmu ze zástupců odboru sociálně právní ochrany dětí, městské policie, Krajské hygienické stanice, Státní policie ČR, o.s. Sdružení Romů severní Moravy.

V lokalitě proběhlo několik brigád na úklid prostranství kolem domů a vyklízení sklepů. Na skládku bylo vyvezeno několik velkoobjemových kontejnerů.

Migrace obyvatel v lokalitě

Migrace v lokalitě není příliš častá a pokud k ní dochází, tak pouze v rámci města Karviné. V lokalitě se zdržuje i několik osob bez trvalého pobytu.

UBYTOVNA PRŮKOPNÍK A HOLOBYTY

Katastrální území Karviná - Doly

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Karviné je tato lokalita označena písmenem C).

Prostorové vymezení lokality

Ubytovna Průkopník i objekt holobytů se nachází podél hlavního tahu na Havířov vedle bývalého Dolu Barbora. Objekt ubytovny je vzdálen cca 3 km za rezidenční zástavbou města. Zcela zřetelně se jedná o sociálně



vyloženou lokalitu prostorově vyčleněnou z městské zástavby.

Přes cestu vedle ubytovny je objekt s holobyty - provizorní přístřeší pro neplatiče nájemného vystěhovaných z bytů RPG Byty, s.r.o. V současnosti zde bydlí asi 17 romských rodin s malým počtem dětí. Značná část obyvatel je na tzv. dlouhodobé návštěvě.

Ubytovna nabízí dlouhodobé ubytování pro jednotlivce i rodiny především z důvodu ztráty bydlení či dluhů na nájemném. Kapacita ubytovny je 75 pokojů (250 lůžek). Zatímco mezi ubytovanými jednotlivci převažují osoby z majority, Romové využívají možnost ubytování pro celé rodiny.



Zařízení ubytovny: dvoulůžkové pokoje, společné sociální zařízení, kuchyňka, koupelny, na pokoji umyvadlo se studenou vodou, prostory jsou vytápěny ústředním topením, ve společném sociálním zařízení je teplá voda.

Měsíční nájem za osobu je 3 180 Kč. Početnější rodiny hradí vysoké nájemné. Rodina se třemi dětmi zaplatí za ubytování kolem 9 840 Kč.

Holobyty vedle ubytovny Průkopník

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Ubytovna Průkopník je bývalou ubytovnou horníků, která s uzavíráním dolů přestala sloužit svému původnímu účelu.

Dopravní dostupnost

Do lokality dojíždí pouze jeden autobus č. 216, kterým je možno dopravit se do Karviné nebo Horní Suché. Autobusová zastávka je vedle uvedených objektů.

Občanská vybavenost

Žádná. Děti z lokality dojíždějí na původní základní školy, které navštěvovaly před přestěhováním z místa pobytu v Karviné. Některé děti dojíždějí na základní školu v Horní Suché.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V obou objektech žije cca 200 Romů.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

V obou částech je vlastníkem bytového fondu RPG Byty, s.r.o.

Migrace obyvatel v lokalitě

Pohyb obyvatel v lokalitě je značný, obyvatelé se často mění. Nejčastěji se jedná o obyvatele z Karviné.

Specifické problémy lokality

Mezi problémy v lokalitě patří kromě špatné finanční situace romských rodin a vysoké nezaměstnanosti, také špatná dostupnost a nevhodné podmínky k trvalému bydlení.

PETROVICE U KARVINÉ

HOTELOVÝ DŮM

Katastrální území Petrovice u Karviné

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Karviné není tato lokalita označena).

Prostorové vymezení lokality



Hotelový dům se nachází na okraji obce v blízkosti hranic s městem Karviná. Jedná se o velkokapacitní ubytovací zařízení (kapacita 740 lůžek) zaměřené především na zahraniční (polské a slovenské) dělníky pracujících na dolech v karvinském regionu. S ohledem na velikost objektu je ubytovna situována mimo rezidenční zástavbu obce, kterou svými rozměry značně převyšuje.

Ubytovací komplex je sestaven ze dvou pětipatrových budov, přilehlé restaurace a rozsáhlého parkoviště. Nejedná se o sociálně vyloučenou lokalitu, v hotelovém domě se pouze dlouhodobě zdržuje větší počet příslušníků romského etnika bez faktického bydliště.

V současné době v ubytovacím zařízení žije cca 60 Romů. Jedná se především o jednotlivce nebo o bezdětné páry. Ubytovací personál nechce vzhledem ke své hlavní cílové skupině ubytovávat rodiny s dětmi. Dle informace personálu se jedná pouze o Romy s trvalým bydlištěm v Karviné.

V hotelovém domě jsou k dispozici dvoulůžkové a čtyřlůžkové jednotky vybavené sociálním zařízením (sprcha a WC). Čtyřlůžkové jednotky se skládají ze dvou pokojů po dvou lůžkách. Cena za dlouhodobé ubytování je 120 Kč za noc/ osoba (3 600 Kč za měsíc). Technický stav a vybavenost ubytovacího zařízení je na solidní úrovni.

UBYTOVNA U KRUTKÉHO

Katastrální území Petrovice u Karviné

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Karviné není tato lokalita označena).

Prostorové vymezení lokality

Ubytovna se nachází poblíž obecního úřadu a je včleněná do okolní rezidenční zástavby. V přední části objektu ubytovny se nachází restaurační zařízení. Ubytovna má samostatný vchod. Ubytování se poskytují rodinám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Ubytovna nabízí ubytování v jednopokojovém a dvoupokojovém zařízení. Některé pokoje mají společné sociální zařízení, kuchyňka nebo kuchyňský kout jsou na pokoji. Některé pokoje mají vlastní WC a sprchu.



Interiér ubytovny U Krutkého

Studená voda, teplá voda na žetony

– 1 žeton = 10 Kč/3 min. Dle neověřených zdrojů jsou pokoje málo vytápěné ústředním topením, a proto je potřeba v zimním období přitápět přímotopy, a to na vlastní náklady (10 kg PB/400 Kč). Vyúčtování za spotřebu vody, plynu a elektřiny probíhá každý měsíc.

Jednopokojové byt bez soc. zař.	6 282 Kč
Dvoupokojové bez soc. zař.	7 592 Kč
Jednopokojové s WC	6 282 Kč
Třípokojový se soc. zařízením	7 992 Kč + kauce ve výši jednoho nájemného.



Celkem je zde ubytováno 9 rodin, z toho 8 rodin romských. Vlastníkem ubytovny je soukromá osoba Mikuláš Lukáč.

V přední části ubytovny U Krutkého je restaurace

ORLOVÁ

Orlová má necelých 35 tisíc obyvatel, z čehož dle odhadu expertů je cca 900 obyvatel romského původu.

ORLOVÁ – PORUBA

Katastrální území Orlová - Poruba

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Orlové je tato lokalita označena písmenem B).

Prostorové vymezení lokality

Jedná se o starší sídlištní zástavbu dvoupatrových činžovních domů (tzv. dvouletek), které se rozprostírají podél ulic Slezská, Spojenců, Dělicí a Kpt. Nálepky. Lokalita s jednotnou architektonickou podobou je integrální součástí města. Jednoduchý urbanistický koncept opírající se o klasický roštový systém ulic a hlavní tepnu. Jednu z centrálních ulic směřující do středu města Orlové představuje ulice Slezská.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

V padesátých letech minulého století bylo vybudováno v Porubě hornické sídliště. Nejdříve byly postaveny patrové "finské domky", později přicházejí na řadu tzv. dvouletky a následně obytné domy ve stylu nově vznikající Sorely. Prvotně byly domy osídleny zejména zaměstnanci šachet. Zastaráváním bytového fondu začaly domy ztrácet na své atraktivitě a postupně se sem začínají stěhovat nižší příjmové skupiny



obyvatel. K nárůstu vyššího počtu romských rodin zde došlo především v posledních cca 7 letech.

Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost do lokality je velice dobrá, což je dáno hlavním tahem – ulicí Slezskou do centra Orlové. Zastávka městské hromadné dopravy je u nedalekého Penny Marketu. Autobusovými spoji se lze dopravit do centra města.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je velice slušná. V blízkosti je zmiňovaný Penny Market, zdravotní středisko, základní škola na Slezské ulici, služebna městské policie. Veškeré další služby jsou dostupné do deseti minut za použití MHD.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije cca 500 osob. Z tohoto počtu 90 % představují romské rodiny. Obyvatelé majority se postupně vystěhovávají a zůstávají pouze starší osoby. Dle odhadu expertů je v lokalitě 90 % nezaměstnanost, pouze 10 % osob má stálou práci. Část obyvatel řeší svou situaci příležitostnými přivýdělkami. V lokalitě je rovněž vyšší počet osob se starobním a invalidním důchodem.

Bytová situace

Jádro lokality tvoří 14 dvoupatrových domů se dvěma vchody a šesti byty připadajícími na jeden vchod a dalších jedenáct menších domů s jedním vchodem. Směrem od středu lokality, podél ulice Slezská je dalších 6 identických činžovních domů. Počet romských rodin je zde však již v menšině. V domech jsou byty II.

kategorie s vlastní koupelnou a příslušenstvím. Teplá voda se ohřívá nejčastěji prostřednictvím elektrických boilerů. Část domácností topí pevnými palivy.

Technický stav domů je různý. Některé domy mají poškozenou fasádu, stará okna (sklepní okýnka u mnohých domů chybí nebo jsou nahrazena překližkovou výplní), staré, většinou však funkční vchodové dveře. Osm vchodů je po částečné rekonstrukci. V těchto domech jsou natřena okna a je opravena venkovní fasáda. Několik bytů v lokalitě je neobsazeno. Domy jsou ve vlastnictví RPG Byty, s.r.o.. Pouze dva domy vlastní město Orlová. Většina nájemníků má uzavřené smlouvy na dobu určitou.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

RPG Byty, s.r.o., město Orlová

V polovině roku 2009 provedl vlastník bytového fondu RPG Byty, s.r.o. společně s obyvateli, městem Orlová a zástupci neziskového sektoru (o.s. Vzájemné Soužití) komunitní úklid (vyklízení sklepů, úklid veřejného prostranství, nátěr oken) a následnou částečnou opravu 8 vchodů. Záměrem je v tomto komunitním projektu se zapojením obyvatel pokračovat.

Město Orlová chce řešit problémy Poruby ve spolupráci s RPG Byty, s.r.o. prostřednictvím IPRM. V lokalitě bude rovněž docházet ke kontrolám kvůli neoprávněnému bydlení.

Migrace obyvatel v lokalitě

V poslední době se do lokality přistěhovalo 6 romských rodin z jiných částí města. Naopak několik rodin se z lokality vystěhovalo. Mobilita probíhala i do jiných měst. Především do Karviné, ale i do Bruntálu a Havířova. Častým důvodem je vystěhování na základě soudního rozhodnutí z důvodu neuhrazení nájemného. Dlužníci často končí na ubytovně na Žofínské ulici.

Do ciziny, zejména do Anglie, se přestěhovalo cca 6 rodin, které se však po určité době vrátily zpátky.

Specifické problémy v lokalitě

V lokalitě je vysoká míra drobných kriminálních deliktů, kterou páchají zejména náctileté osoby. Rovněž zde dochází k vykrádání sklepů (krádežím uhlí), konfliktům s policií, konfliktům mezi nově příchozími a starousedlíky. Častá je rovněž konzumace drog.

LIPOVÁ

Katastrální území Orlová - Poruba

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Orlové je tato lokalita označena písmenem A).

Prostorové vymezení lokality

Sociálně vyloučenou lokalitu tvoří 9 jednopatrových cihlových domů. Jedná se o architektonicky kompaktní území na okraji města, prostorově ohraničené nízkou zástavbou rodinných domů (finské domky), zarostlým průmyslovým areálem na protější straně a ubytovacím komplexem pro neplatiče nájemného ve spodní části lokality. Prostorové rozložení lokality vymezují ulice Lipová, Těšínská, Závodní a Žofínská.



Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Jedná se původně o hornickou kolonii, ve které jsou domy s byty II. kategorie. Bytový fond v lokalitě postupem času ztrácel na své atraktivitě. Nízký nájem byl zajímavý

zejména pro rodiny s nižšími příjmy. K původním několika romským rodinám se postupně začaly sestěhovávat rodiny další.

Dopravní dostupnost

Do lokality dojíždí autobusová linka městské hromadné dopravy č. 502, kterou je možno dopravit se do centra Orlové a dále dálkový autobus ve směru na Havířov, Ostravu a Bohumín.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je v rozsahu charakteristickém pro venkovské osídlení. Poblíž lokality je obchod s potravinami, řeznictví, pošta a restaurace Horník. Děti z lokality navštěvují základní školy na ulici Jarní, Slezská nebo v nedalekém Petřvaldě. Děti a mládež z této oblasti rovněž docházejí do nedalekého dětského klubu občanského sdružení Kerit. V minulosti působilo přímo v lokalitě Romské centrum Amaro Del provozované Sdružením křesťanských pomocníků Orlová (aktuálně je toto centrum zavřeno). Lokalitu rovněž navštěvuje terénní sociální pracovnice z městského úřadu. Veškeré další služby jsou dostupné (do 15 min.) prostřednictvím městské hromadné dopravy směrem do centra Orlové.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije kolem 15ti rodin, z čehož většinu tvoří romské rodiny s vyšším počtem dětí. Průměrný počet dětí v rodině je sedm až osm. Celkový počet osob v lokalitě je cca 200 osob. V lokalitě je téměř stoprocentní nezaměstnanost. Pouze jedna osoba má stálé zaměstnání u technických služeb.

Bytová situace

V lokalitě je 9 jednopatrových domů se dvěma vchody. Na každý vchod připadnou čtyři bytové jednotky. Celkově je v jednotlivých domech 91 bytů, většina bytů je však



neobydlená a neobyvatelná. Mnoho bytů je zazděných. Byty jsou bez koupelen, k vytápění se používá pevné palivo, nejčastěji dřevo. Technický stav budov je velice špatný. Sklepy jsou zatopené, v domech zamrzá vodovodní potrubí, vchodové dveře jsou nefunkční, v některých oknech chybí skleněné výplně. Na fasádách

domů jsou stopy po zatékání. V domech jsou rozmnoženi švábi, štěnice a potkani.

Vlastníkem bytového fondu je RPG Byty, s.r.o.. Většina nájemníků má uzavřené nájemní smlouvy na dobu jednoho roku.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

RPG Byty, s.r.o.

Vlastník bytového fondu do oprav dlouhodobě neinvestuje.

Migrace obyvatel v lokalitě

Do lokality se žádné další rodiny nestěhují. Naopak z lokality se poslední dobou vystěhovalo pět rodin. Jedna rodina se přestěhovala v rámci Orlové, čtyři další rodiny se odstěhovaly do Karviné a Havířova. Migrace do zahraničí je minimální. Z lokality vycestovala pouze jedna rodina do Anglie, po krátkém čase se však vrátila zpět.

Specifické problémy v lokalitě

Nejčastější problémy v lokalitě jsou spojené s nedostatkem finančních prostředků, dlouhodobou nezaměstnaností a špatnou kvalitou bydlení.

ZÁCHRANÁŘŮ

Katastrální území Orlová - Poruba

(V Gabalově zprávě - v interaktivní mapě Orlové je tato lokalita označena písmenem A).

Prostorové vymezení lokality

Jedná se o prostorově vyloučenou lokalitu na okraji města, kterou tvoří 6 cihlových jednopatrových domů. Lokalita je vymezena ulicemi Záchranářů, Okrajovou a Porubskou. Na levé straně lokality, směrem do centra města, je zástavba rodinných domků (finské domky). V přední části za úzkou silnicí je nezastavěná zemědělská plocha, vzadu za lokalitou je lesní prostranství. Po pravé straně lokality jsou rodinné domky.

Příčina vzniku sociálně vyloučené lokality

Jedná se o bývalou hornickou kolonii, která již někdy v 80tých letech začala ztrácet na své atraktivitě, a to nejen technickým zastaráváním domů, ale rovněž špatnou občanskou vybaveností a nedobrou

dostupností centra města z lokality. V té době zde bylo zajištěno svážení místních obyvatel do zaměstnání. Postupně se měnila struktura obyvatel a do lokality se začali stěhovat romské rodiny.



Cihlové domy v lokalitě

Dopravní dostupnost

Nejbližší autobusová zastávka je vzdálená cca 15 minut chůze z lokality. Na autobusovou zastávku dojíždí linka městské hromadné dopravy č. 502, kterou je možno dopravit se do centra Orlové a dále dálkové autobusy ve směru na Havířov, Ostravu a Bohumín. Někteří obyvatelé využívají autobusovou dopravu zajišťující do nedalekého Petřvaldu. Ta je však mnohem dražší, protože objíždí celé město.

Občanská vybavenost

Občanská vybavenost v lokalitě je na nízké úrovni. Přímo poblíž lokality se nachází pouze večerka (Potraviny ADAS). Další nejblíže obchod s potravinami je v sousedním Petřvaldě. Veškeré služby jsou až za zastávkou autobusu ve směru do centra Orlové (cca 30 minut chůze). Děti z lokality navštěvují základní školu na ulici Jarní a Slezská.

Vybrané sociodemografické ukazatele

V lokalitě žije 10 rodin (cca 100 osob). Z celkového počtu tvoří romské rodiny 70 %. Jedná se o velké rodiny s větším počtem dětí. Deseti nebo dvanáctičlenné rodiny nejsou výjimkou. V několika rodinách zde žijí pouze ženy s dětmi, protože jejich druhové jsou ve výkonu trestu. Nezaměstnanost v lokalitě je 100 %.

Bytová situace

V lokalitě je 6 jednopatrových cihlových domů. V každém domě je 8 bytových jednotek. Jedná se o byty III. kategorie bez teplé vody, koupelen a příslušenství. Koupelny si někteří obyvatelé vytvořili na vlastní náklady. Příslušenství je na společných chodbách. V bytech se topí pevnými palivy (uhlím a především dřevem). Technický stav jednotlivých domů je velice špatný. Domy jsou značně poškozené. V jednotlivých domech jsou ucpané odpady, objevující se voda ve sklepních

prostorech, výskyt plísně v bytech, chybějící, rozbitá nebo netěsnící okna, poškozené vchodové dveře, neudržované společné prostory, sklepy zanesené odpady.

Vlastníkem bytového fondu je RPG Byty, s.r.o.. Většina nájemníků má uzavřenou nájemní smlouvu na dobu určitou. Cena nájmu v lokalitě se pohybuje kolem 4 900 Kč.

Bytová strategie vlastníků bytového fondu v lokalitě

RPG Byty, s.r.o.

Vlastník bytového fondu dlouhodobě neinvestuje do jednotlivých objektů. Nájemníci si stěžují na špatnou komunikaci s vlastníkem, který údajně nereaguje na výzvy a stížnosti k odstranění základních havarijních událostí.

Migrace v lokalitě

Migrace probíhá pouze jednostranně. Do lokality se už další rodiny nestěhují. V poslední době se z lokality odstěhovaly tři rodiny. Dvě do Bruntálu a jedna do Ostravy Bártovic. Migrace do ciziny neprobíhá.

Specifické problémy v lokalitě

Mezi největší problémy v lokalitě patří finanční problémy, vysoká nezaměstnanost a problémy s kvalitou bydlení.

IV. BYTOVÁ SITUACE V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH

Ostrava

V Ostravě probíhá privatizace obecních bytů, tudíž se jejich počet neustále snižuje. Způsob prodeje, jakožto i konkrétní podmínky pronájmu jsou v kompetenci jednotlivých městských obvodů.

Počet trvale obydlených bytů	128 388 ¹⁴
Počet obecních bytů	16 581 ¹⁵ (z toho: 15 449 standardní, 1 132 se sníženou kvalitou)
Počet bytů dalších větších subjektů ¹⁶	
RPG Byty,s.r.o.	14 862
SBD Nová huť	8 600 vlastních, 2 086 ve správě
SBD Poruba	3 942 vlastních, 9 732 ve správě
SBD Vítkovice	12 105 vlastních, 1 701 ve správě

V případě větších vlastníků se celkově jedná o 56 090 bytů vlastních, 10 519 soukromých bytů je ve správě, ale správou bytového fondu se zabývá i další neurčený počet realitních společností.

U cca 75 % obecních bytů je regulované nebo věcně usměrňované nájemné. Maximální výše nájemného u obecních bytů je v roce 2010 stanovena na částku 50,02 Kč/m² plochy bytu a 45,02 Kč/m² u bytů se sníženou kvalitou. Na uvedenou výši se nájemné v Ostravě nezvyšuje plošně a ve stejné míře. Některé městské obvody vymezenou výši stanovují okamžitě, jiné postupně, některé tak vysoký nájem

¹⁴ Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001.

¹⁵ Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor komunální a bytový, bytové oddělení, stav k 31.12. 2008.

¹⁶ Nejedná se o veškeré byty ve městě, poměrně hodně bytů je postavených developersky, které MMO – odbor komunální a bytový neviduje.

neuplatní. V Ostravě je posledním rokem pro jednostranné zvýšení nájmu rok 2010. (V Praze, Brně a jiných městech se zvyšuje do roku 2012).

Tak jako ve většině jiných měst je i v Ostravě nedostatek obecních bytů. Pokud jsou obecní byty neobydlené (začátkem roku 2009 jich bylo 404), nelze je pronajmout, a to především z důvodů špatného technického stavu (nezpůsobilé k užívání, nařízená demolice stavebním úřadem) nebo z důvodu soudního a notářského jednání, případně jsou byty určeny k prodeji nebo ponechané jako náhradní byty či přístřeší.

Statutární město Ostrava momentálně nestaví žádné byty, dva obvody připravují využití dotace na sociální byty dle NV 333/2009 Sb. k rekonstrukci svých objektů, ve Vítkovicích vznikne rekonstrukcí starých objektů také pár nových bytů.

Doprovodné bydlení s kontraktem existuje v městských obvodech:

Vítkovice - provozuje Centrom, o.s.

Radvanice a Bártovice - provozuje Centrom, o.s.

Přívoz – provozuje Armáda spásy

Havířov

Počet trvale obydlených bytů 33 426¹⁷

Počet obecních bytů 7 764¹⁸

Město má ve vlastnictví přes 7 tis. bytů a o další privatizaci bytů zatím neuvažuje. Postupným zvyšováním nájemného se snaží o ekonomickou soběstačnost, která by umožnila pokrytí nákladů na případné opravy či rekonstrukce. Za účelem správy a údržby bytového a nebytového fondu založilo Město Havířov Městskou realitní agenturu, s.r.o. (MRA, s.r.o.). MRA, s.r.o. rovněž přijímá a spravuje žádosti pro přidělení městských bytů. V současné době jsou přijímány pouze žádosti o byt 0+1. Žádosti na byty větší velikosti MRA, s.r.o. v současné době nepřijímá. Poptávka po městských bytech značně převyšuje nabídku a další byty Město Havířov aktuálně

¹⁷ Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001.

¹⁸ Zdroj: Magistrát města Havířova, odbor správy majetku, stav k 31.12. 2008.

nestaví. Ročně je přiděleno kolem 200 městských bytů, z čehož cca 30 bytů na základě sociálních kritérií a cca 20 bytů je poskytnuto vykonavatelům potřebných veřejně prospěšných profesí.

Do pořadníku o městský byt se může zaevidovat žadatel pokud:

- dosáhl věku 18 let,
- nemá on a ani jeho manželka jiný byt,
- má trvale pobyt v Havířově nepřetržitě po dobu 3 let před podáním žádosti o byt,
- nebyl v minulosti nájemcem, příp. vlastníkem jakéhokoliv bytu, kterého by se o své vůli bezdůvodně vzdal, případně jej pozbyl v důsledku nedodržování svých povinností z nájemní smlouvy.

Žadatel a jeho manželka mohou být evidováni pouze v jednom bytovém pořadníku města na jednu velikost bytu.

Obecní byty se pronajímají na dobu určitou, a sice na 6 měsíců. Nájemné je hrazeno při uzavření nájemní smlouvy na tuto dobu dopředu. Nájem bytu se pak prodlužuje na dalších 6 měsíců. V následujícím období je nájemné hrazeno měsíčně. Služby spojené s bydlením hradí nájemce měsíčně. Výjimkou jsou osoby v hmotné nouzi, kteří hradí nájemné měsíčně. V dalším období lze obnovovat nájemní smlouvu vždy o další rok za předpokladu, že nájemce řádně plní povinnosti nájemce bytu. Plní-li nájemce řádně své povinnosti, především nebyl u něho evidován dluh na nájemném po dobu tří let od začátku nájemního poměru, lze po této době nájemní poměr změnit na dobu neurčitou.

Mimo pořadí uchazečů vyhlašuje rada města "Záměry pronájmů" zadlužených bytů po neplatičích nájemného. Do veřejné soutěže jsou zařazeny byty, u nichž je evidován dluh na nájmu a službách vyšší než 30 000,- Kč (u bytů bez ÚT – 20 000,- Kč). Minimální výše nabídky se liší podle lokality a velikosti bytu. Nejnižší minimální výše nabídky (30 000,- Kč) jsou za byty v lokalitě Šumbark a Prostřední Suchá.

Karviná

Počet trvale obydlených bytů	25 045 ¹⁹
Počet obecních bytů	5 500

Od roku 2008 do 2011 probíhá v Karviné privatizace obecních bytů. Město má v záměru ponechat si pouze 1 500 bytů, a to v částech Nové Město, Hranice a Ráj. Zpravidla se jedná o byty v regenerovaných domech. Většinou tedy věžáky, na jejichž nákladech na regeneraci se podílel stát. Z určitého počtu městských bytů se stanou byty z pečovatelskou službou.

Maximální výše nájemného je v roce 2010 v obecních bytech stanovena na částku 50,02 Kč/m², v bytech snížené kvality na 45,02 Kč/m² bytové plochy.

Volné obecní byty nejsou k dispozici. Nové obecní byty se nestaví, a tudíž ani žádné nízkonákladové sociální byty.

V Karviné byl ustavený funkční tým ze zástupců odboru sociálně právní ochrany dětí, městské policie, Krajské hygienické stanice, Státní policie ČR, o.s. Sdružení Romů severní Moravy a většinového vlastníka bytů RPG Byty, s.r.o., který navštěvuje sociálně vyloučené lokality Nové Město (jde většinou o byty RPG) a Vagónka (jde o městské byty) a monitoruje neoprávněné užívání bytů a stav společných prostor. Městská policie má v těchto lokalitách speciální terénní hlídku, která zjišťuje, kde v bytech bydlí nadměrné množství lidí bez přihlášení. V navštívených domech probíhá úklid společných prostor. Tento postup a způsob kontroly oceňují především starousedlíci.

¹⁹ Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001.

Orlová

Počet trvale obydlených bytů	12 494 ²⁰
Počet obecních bytů	600

V Orlové dlouhodobě probíhá privatizace bytového fondu. První vlna privatizace se týkala obytných domů starší zástavby, a to zejména v částech Poruba a Město. V souladu s platnou legislativou byly tehdy nájemníkům (a v dalších kolech i dalším žadatelům) odprodány části obytných domů. Ve druhé vlně privatizace bylo převedeno více než 3 600 bytů do nově založeného bytového družstva Orlovan, v němž je k dnešnímu dni již 85 % dřívějších nájemníků těchto převedených bytů. Třetí vlna privatizace nabízí stávajícím nájemníkům úplatné převody bytových jednotek, včetně procentuálních podílů na společných částech domů a pozemků v domech čp. 759, 785, 836, 965 a 972 v Orlové-Lutyni, což jsou obytné domy, kde fungují společenství vlastníků, a nebyla zde možnost je zařadit do druhé vlny privatizace. Ke dni 31. 1. 2009 bylo ze 179 nabízených bytů prodáno 165, což je 92,2 %. V domech 759, 785, 965 a 972, ve kterých zůstaly dosud byty a nebytové prostory v majetku města, zůstalo město Orlová členem společenství vlastníků jednotek.

Záměrem města je disponovat pouze sociálními byty v domovech s pečovatelskou službou, byty v bývalém hotelovém komplexu Doubravan, které nelze vzhledem ke státní dotaci na rekonstrukci momentálně do privatizace zařadit, a byty, které se nepodařilo v rámci všech vln zprivatizovat. Drtivá část orlovského bytového fondu by tak měla být ve vlastnictví a správě buď bytových družstev, jednotlivých občanů nebo RPG.

Aktuálně disponuje Město Orlová bytovým fondem o velikosti 600 bytů. Z tohoto počtu je pouze 300 bytů určeno pro běžné žadatele o městský byt. Druhá polovina bytů je vymezena ke specifickým účelům. Většinou se jedná o byty v domovech s pečovatelskou službou a byty určené pro mimořádné sociální situace.

²⁰ Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001.

Šance běžného žadatele získat obecní byt je minimální. V pořadníku žadatelů je nyní kolem 700 žadatelů a každoročně se uvolní přibližně 10 bytů.

Žádost o poskytnutí obecního bytu může podat občan Evropské Unie způsobilý k právním úkonům, který splňuje níže uvedené podmínky:

- dosáhl věku 18 let,
- nesmí být vlastníkem či spoluvlastníkem nemovitosti určené k bydlení, přičemž tuto podmínku musí splňovat i další členové společné domácnosti, kteří mají v bytě bydlet,
- má po dobu posledních 5 let trvalé bydliště v Orlové, nebo prokáže místo pracovního poměru v Orlové po dobu posledních 3 let,
- neužívá (neužíval) protiprávně byt nebo neporušuje (neporušoval) hrubě dobré mravy v domě v dosud užívaném bytě,
- nebyl uznán vinným z přestupku proti veřejnému pořádku a občanskému soužití,
- neměl dříve jiný byt, jehož se o své vůli vzdal (např. zjištěné, spekulativní důvody), popřípadě jej pozbyl v důsledku nedodržování svých povinností.

Výjimečně může být po předchozím projednání v příslušné komisi přijata žádost občana, který nesplňuje podmínky trvalého bydliště v Orlové. V odůvodněných případech lze zapsat do evidence žadatelů i toho občana, který již je nájemcem bytu patřícího do majetku Města Orlová s tím, že stávající byt nájemce vrátí zpět vlastníkov. Radě města je vyhrazeno právo přednostního přidělení bytu žadatelům mimořádně významným a potřebným pro rozvoj města Orlová.

Bohumín²¹

Počet trvale obydlených bytů	9 121 ²²
Počet obecních bytů	4 506 (372 čísel popisných)

Město Bohumín disponuje i určitým počtem 290 nízkonákladových sociálních bytů. V současné době nestaví žádné nové obecní byty.

Volné obecní byty jsou dispozici prostřednictvím licitace. Licitace probíhá tak, že každý zájemce obdrží obálku s lístkem, na nějž napíše výši částky za 1 m², kterou je ochoten zaplatit a obálku s vloženým lístkem odevzdá komisi. Po shromáždění všech obálek komise zjistí pořadí nabízených částek za 1 m² a jména příslušných zájemců. Zájemce s nejvyšší částkou za 1 m² získává právo uzavřít nájemní smlouvu.

Licitace se mohou zúčastnit občané Evropské unie starší 18-ti let s trvalým pobytem na území města, a to nepřetržitě po dobu pěti let, nebo mající zaměstnání na území města nejméně jeden rok. Zájemci mohou mít sjednanou nájemní smlouvu k městskému bytu a po vylicitování stávající byt odevzdají městu Bohumín.

Podmínky, které musí splňovat zájemce o licitaci:

- nesmí být dlužníky vůči městu Bohumín, a to nepřetržitě nejméně po dobu šesti měsíců předcházejících datu licitačního řízení
- nesmí pobírat dávky sociální péče v hmotné nouzi (netýká se občanů, kteří pobírají dávky soc. péče pro zdravotně postižené občany, na kompenzační pomůcky apod. a dávky státní sociální podpory z kontaktního místa ÚP),
- licitace se nemůže zúčastnit zájemce, který pobírá peněžitou pomoc v mateřství či rodičovský příspěvek, jako jediný zdroj příjmu s výjimkou těch, kteří před tím, než začali tyto dávky pobírat, pracovali nebo byli OSVČ platícími si sociální pojištění
- licitace se nemohou zúčastnit zájemci, kterým byl vypovězen nájem bytu (v důsledku nedodržování svých povinností z nájemní smlouvy)
- licitace se nemohou zúčastnit nájemci, kteří bez souhlasu města pronajímali byt nebo ti, kteří v bytě neoprávněně bydleli

²¹ Předkládaná zpráva nezahrnuje sociálně vyloučené romské lokality Bohumína.

²² Údaj ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001.

- vítězný zájemce doloží k podpisu nájemní smlouvy výpis z rejstříku trestů

Ve většině uvedených měst probíhá privatizace bytového fondu. Počet obecních bytů se zmenšuje a snižuje se i možnost jejich přidělení žadatelům. Relativně vysoký podíl obecních bytů si ponechává Město Havířov, které vlastní více než 20 % veškerého bytového fondu ve městě. Přesto i v Havířově je možnost získat přidělení obecního bytu značně omezená. Městské byty jsou ročně přiděleny cca 200 žadatelům. V ostatních městech je tato situace obdobná, případně horší.

V. STRATEGIE NEJVĚTŠÍHO VLASTNÍKA BYTOVÉHO PORTFOLIA V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Významným vlastníkem bytového fondu v Moravskoslezském kraji je Realitní skupina RPG Real Estate vlastnící téměř 44 tisíc bytů. Společnost vlastní bytové a nebytové prostory, kancelářské prostory, administrativní budovy, ubytovací zařízení, hotelové domy, rozsáhle pozemky, vodní plochy a lesy.

Rezidenční portfolio skupiny RPG Real Estate obsahuje 5 303 budov se 43 918 byty, ve kterých žije téměř 150 000 lidí. Bytové domy se nacházejí ve 27 městech a obcích Moravskoslezského kraje. Průměrné stáří domů je kolem 56 let. Společnost vlastní rovněž 16 hotelových domů a ubytovacích zařízení.

Společnost RPG Byty, s.r.o. spadající do skupiny RPG Real Estate má zpracovanou investiční strategii oprav bytového fondu. Finanční prostředky ve výši téměř 3 miliardy korun pro roky 2010 – 2012 budou rozděleny do následujících oblastí:

1. Běžná údržba a drobné opravy
2. Generální opravy
3. Opravy volných bytů
4. Investiční programy

Běžná údržba a drobné opravy zahrnuje zejména činnosti:

- Splnění legislativních požadavků a zajištění bezpečného užívání bytů (revize, požární ochrana, periodické kontroly, úpravy konstrukcí, atd.)
- Havarijní opravy (odstranění poruch způsobujících další škody)
- Opravy závad v užívaných bytech (většinou drobné závady hlášené nájemníky)
- Opravy běžných závad v domech

Generální opravy

- Nutné plánované opravy domů či jejich částí ve špatném technickém stavu (připravovány vždy na další rok dle vyhodnocení technického stavu jednotlivých domů, např. GO střechy, stoupaček, balkónů apod.)

- Opravy, jejichž neprovedení by vedlo ke zhoršení stavu a případnému vzniku následných škod

Opravy volných bytů

- Nutné opravy uvolněných bytů před jejich dalším pronajmutím

Investiční programy

a) Program „Okna“

Cíl: Výměna dožívajících dřevěných oken za nová plastová

b) Program „Komplexní rekonstrukce“

Cíl: Celkové zlepšení stavu domu, zejména exteriérových a společných částí (střechy, izolace, okna, vstupy, společné prostory, rozvody, balkóny a lodžie, fasády, atd.). Vztahuje se na 1030 bytů, 126 domů (vchodů), částka - 330 mil Kč

c) Program „Exteriér“

Cíl: Regenerace panelových domů (výměna oken, zateplení fasády, nové vstupy a úprava společných prostor). Vztahuje se na 680 bytů, 54 domů (vchodů), částka - 85 mil Kč

d) Program „Bezpečnost a estetizace“

Cíl: Výměna vstupních dveří, nová zvonková tabula a domovní komunikátory, výmalba a nátěry společných prostor, vyklizení a zabezpečení sklepních prostor. Vztahuje se na 4870 bytů, 396 domů, částka - 35 mil Kč

e) Program „Identifikace“

Cíl: Sjednání identifikace bytů, příslušných poštovních schránek a sklepních kójí. Vztahuje se na 30 000 bytů, částka - 5 mil Kč

f) Program „Svépomoc“

Cíl: Drobné opravy za účasti nájemníků. Vztahuje se na 500 bytů, částka - 5 mil Kč

Program Svépomoc je určen sociálně vyloučeným lokalitám a je spojen s komunitní prací a spoluprací s komunitním leaderem. Na práci se účastní nájemci bytů (nátěry oken a dveří, malby, vyklízení sklepů apod.).

Dva obdobně zaměřené projekty již byly realizovány na Liščině a v Orlové-Porubě.

Projekt Liščina

Projekt byl realizován ve spolupráci s místními obyvateli, o. s. Vzájemné soužití, městským obvodem Slezská Ostrava, nadací OKD.

Projekt zahrnoval:

- Úklid veřejných prostranství a společných prostor (3. - 5. dubna 2009),
 - Vyklízení sklepů a okolního prostranství (vyvezení 20 velkoobjemových kontejnerů),
 - Výstavba dětského hřiště – dětského koutku,
 - Opravy domů a části kanalizace,
 - Dodání materiálu na opravy a vymalování společných prostor interiérů v domech,
- Zapojení 50 rodin. Tuto možnost využilo 14 vchodů.

Komunitní víkend Společně v Orlové – Porubě (ul. Dělicí a Spojenců)

(16. – 17. května 2009)

Projekt byl realizován ve spolupráci s místními obyvateli, městem Orlová, nadací OKD, o. s. Vzájemné soužití, zaměstnanci RPG RE.

Projekt zahrnoval:

- Úklid společných prostranství, vysazení několika stromů, usazení laviček (červenec-říjen 2009) nabídnut materiál na opravu a nátěr oken bytů a společných prostor (80 % domácnosti využilo nabídku). Na domech, v nichž byla okna natřena, byla následně opravena fasáda.

Zapojení 200 obyvatel a 200 zaměstnanců RPG RE. Tuto možnost využilo 8 vchodů.

Další realizované sociální projekty

Skupina RPG Real Estate pronajímá občanskému sdružení Vzájemné soužití 10 bytů, které jsou sdružením poskytovány rodinám ohroženým odebráním dětí do

ústavní výchovy. O.s. Vzájemné soužití poskytuje obyvatelům těchto bytů doprovodný sociální program.

Pronájem bytů občanskému sdružení Vzájemné soužití

Město	Ulice	Velikost	Kategorie	m2	Pronájem od
Ostrava - Kunčičky	Vratimovská 331/16	1+1	3 snížená	49	1.6.2004
Ostrava- Michálkovice	Havelská 381/8	1+1	2 standard	51	1.7.2008
Petřvald	Parys 1107	1+1	2 standard	63	1.12.2009
Petřvald	Prostřední 0734/0	1+1	2 standard	57	15.12.2008
Petřvald	Prostřední 0734/0	1+1	2 standard	57	15.12.2008
Petřvald	Porubská 1102	1+2	2 standard	69	1.12.2009
Poruba u Orlové	Okrajová 159	1+2	1 standard	69	1.12.2009
Orlová - Poruba	Kpt. Nálepky 871	1+2	2 standard	57	27.6.2008
Orlová - Poruba	Dukelská 914	1+2	1 standard	74	1.12.2009
Karviná	Havířská 1292/3	1+2	2 standard	53	20.6.2008

Zdroj: Občanské sdružení Vzájemné soužití

Skupina RPG Real Estate pronajímá Sdružení křesťanských pomocníků dva byty v Orlové v lokalitě Lipová, ve kterých bylo zřízeno nízkoprahové komunitní centrum pro děti. Aktuálně je toto centrum uzavřeno.

Lokální partnerství

RPG Real Estate a Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách podepsalo Memorandum o vzájemné spolupráci s cílem přispět k postupné eliminaci sociálního vyloučení v romských lokalitách v městské části Slezská Ostrava.

Společnost RPG Byty, s.r.o. jakožto člen sdružení o.s. Svatá Barbora pronajímá startovací byty potomkům zemřelých horníků, kteří dosáhli plnoletosti a chtějí se osamostatnit.

Sociální program IPRM

Skupina RPG Real Estate je zapojena do Integrovaného plánu rozvoje měst v Orlové a Karviné, který zahrnuje terénní sociální práci, preventivní a vzdělávací programy, sociálním poradenství, regeneraci bytového fondu a revitalizaci veřejného prostranství.

Zóna Orlová – Poruba:

Regenerace bytového fondu, revitalizace veřejných prostranství

Pilotní projekt – integrace romské menšiny

Bytový fond – investice RPG Re (24. mil Kč + 16 mil Kč dotace)

Revitalizace veřejných prostranství – investice města Orlová (10 mil. Kč + 57 mil. Kč dotace)

Zóna Karviná - Nové město:

Regenerace bytového fondu, revitalizace veřejných prostranství, zlepšení komunikační a dopravní infrastruktury v zóně.

Integrace romské menšiny – investice města Karviná, Sdružení Romů Severní Moravy

Bytový fond – investice RPG Re (120 mil Kč + 80 mil. Kč dotace)

Revitalizace veřejných prostranství - investice města Karviná (14 mil. Kč + 79 mil Kč dotace)

VI. ZÁVĚR

K mírnění příčin sociálního vylučování a samotné integraci obyvatel do standardních společenských struktur jsou nezbytná dostupná data a informace. Je potřeba mapovat lokality v čase; zjišťovat jejich stav; monitorovat jejich počet; monitorovat případnou migraci a proměnu lokalit a realizovat pravidelné evaluace nastavených opatření.

Předkládaná zpráva neměla ambici podrobně zmapovat veškeré sociálně vyloučené romské lokality v regionu Ostravska. Technické ani časové podmínky nebyly tomuto úmyslu nastaveny. Záměrem zprávy bylo poskytnout obecnější přehled a popis, jinými slovy, předložit zevrubné informace osobám, které se touto problematikou zabírají, a usnadnit práci následujícím expertům, kteří jednotlivé lokality podrobně zmapují a nastaví měřítka k posouzení míry ohrožení případně úspěšnosti jednotlivých opatření používaných v daných oblastech.

Na základě stanovených kritérií sociálního vyloučení se dá provést posouzení míry jejich ohrožení. Předkládaná zpráva tuto ambici nemá. Znamenalo by to vytyčit měřitelný aparát a provést mnohem podrobnější a rozsáhlejší účelově změřené mapování jednotlivých lokalit.

VII. POUŽITÉ ZDROJE

Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, Gabal analysis & Consulting, 2006

Mapa lokality s akcentem na problematiku občanů ohrožených sociální exkluzí, Gabal analysis & Consulting, 2006

Popis situace bydlení ve vybraných lokalitách Ostravy ohrožených sociální exkluzí (interní materiál), Občanské sdružení Centrom, 2007

Příručka dobré praxe RP ROMA, Občanské sdružení Sdružení Romů Severní Moravy, Karviná, 2008

Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava, Univerzita Karlova v Praze, 2006

Sociálně demografická analýza Slezské Ostravy, Veryvision, s.r.o.,

Sociální mapa lokality Hrušov (interní materiál), Občanské sdružení Vzájemné soužití, 2008

Sociální mapa lokality Zárubek (interní materiál), Občanské sdružení Vzájemné soužití, 2009

Sociální mapy lokality Liščina (interní materiál), Občanské sdružení Vzájemné soužití, 2008

Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje na období 2006-2009, Moravsko slezský kraj, 2006

Temelová, J., Novák, J. Případová studie lokality Ostrava-Přívoz, Souhrnná zpráva o výsledcích dílčího cíle DC4 in Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava, Univerzita Karlova v Praze, 2006

Zpráva z mapování romského etnika na základě řízených rozhovorů mezi obyvateli Havířov-Šumbark (interní materiál), Magistrátní město Havířov, 2009